

Dopady ekonomické krize na vybrané sociální ukazatele ve zlínském regionu

Bc. Adriana Klučková

Diplomová práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Adriana KLUČKOVÁ**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Dopady ekonomické krize na vybrané sociální ukazatele ve Zlínském regionu**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Prostudujte uvedenou literaturu se vztahem k tématu Dopady ekonomické krize na vybrané sociální ukazatele ve Zlínském regionu.
- Provedte literární rešerši, specifikujte a charakterizujte vybrané sociální ukazatele.

II. Praktická část

- Srovnejte situaci před a v době ekonomické krize v oblasti sociálních ukazatelů ve Zlínském regionu.
- Provedte dotazníkové šetření mezi nezaměstnanými ve Zlínském regionu.
- Zpracujte výsledky šetření prováděného mezi nezaměstnanými ve Zlínském regionu a formulujte doporučení.

Závěr

Rozsah práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] BROŽOVÁ, D. Společenské souvislosti trhu práce. 1. vyd. Praha: Slon, 2003. 144 s. ISBN 80-86429-16-4.
- [2] BUCHTOVÁ, B. Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9008-8.
- [3] MAREŠ, P. Nezaměstnanost jako sociální problém. 3. vyd. Praha: Slon, 2002. 176 s. ISBN 80-86429-08-3.

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Libor Šnědar, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 29. března 2010
Termín odevzdání diplomové práce: 3. května 2010

Ve Zlíně dne 29. března 2010

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. RNDr. René Wokoun, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 28. 4. 2010

Adriana Uličná

¹⁾ Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

⁽¹⁾ Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledek obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

⁽²⁾ Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vyvozené základem nebo studiem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní díla:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odprá-ří autor takového díla udělit svolení bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává neotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tématem práce jsou dopady ekonomické krize na nezaměstnanost a kvalitu života nezaměstnaných ve zlínském regionu.

Teoretická část diplomové práce se zaměřuje na vznik ekonomické krize v USA, její následné šíření do zbytku světa a popis vybraných sociálních ukazatelů. Praktická část srovnává situaci na trhu práce před a v době ekonomické krize. Součástí je i dotazníkové šetření provedené mezi nezaměstnanými. Cílem práce je zhodnotit, jak ekonomická krize ovlivnila nezaměstnanost, jak se nezaměstnaní s tíživou životní situací vypořádávají a zda je možné se na krizi lépe připravit.

Klíčová slova: světová ekonomická krize, nezaměstnanost, kvalita života

ABSTRACT

The subject-matter of the diploma work is focused on the impacts of the economic crisis on the unemployment and quality of life of unemployed people in the Region of Zlin.

The theoretical part of the diploma work is oriented on the genesis of the economical crisis in the USA, its consequent spreading into the rest of the world and description of selected social indicators. The practical part of the diploma work is making comparisons of the situations on the labor market before and during the economical crisis. The component part of the diploma work is the questionnaire-investigation performed among unemployeds. The goal of the diploma work is to evaluate how the economical crisis influenced the unemployment and how the unemployeds deal with the oppressive life's situation and if it would be possible to be better prepared for the crisis.

Keywords: world economical crisis, unymployment, quality of the life

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu JUDr. Liboru Šnédarovi, PhD. za odborné vedení diplomové práce a kolektivu pracovníků Úřadu práce ve Zlíně za umožnění provedení dotazníkového šetření v prostorách jejich pracoviště.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Bc. Adriana Klučková

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 SVĚTOVÁ HOSPODÁŘSKÁ KRIZE	13
1.1 FINANČNÍ KRIZE	13
1.2 PŘÍČINY FINANČNÍ KRIZE	13
1.3 VLÁDNÍ ZÁSAH	13
1.4 JEDEN PÁD ZA DRUHÝM	14
1.5 PŘELITÍ HYPOTEČNÍ KRIZE DO OSTATNÍCH ODVĚTVÍ EKONOMIKY USA.....	15
2 FINAČNÍ KRIZE V ČESKÉ REPUBLICE	17
2.1 DOPADY FINANČNÍ KRIZE NA ČR.....	17
2.2 DOPADY KRIZE NA VYBRANÉ OBORY	17
3 NEZAMĚSTNANOST JAKO SOCIÁLNÍ UKAZATEL	20
3.1 KDO JE NEZAMĚSTNANÝ A KDO JEN NEPRACUJE	21
3.2 MĚŘENÍ NEZAMĚSTNANOSTI.....	22
3.3 DRUHY NEZAMĚSTNANOSTI.....	22
3.4 RIZIKOVÉ SKUPINY NEZAMĚSTNANÝCH	23
3.5 VÝZNAM ZAMĚSTNÁNÍ A PRÁCE PRO ČLOVĚKA	25
3.6 PSYCHOLOGICKÝ INTERVENČNÍ PROGRAM PRO NEZAMĚSTNANÉ	26
4 KVALITA ŽIVOTA JAKO SOCIÁLNÍ UKAZATEL	28
4.1 DEFINICE KVALITY ŽIVOTA	28
4.2 ASPEKTY KVALITY ŽIVOTA	29
4.3 MODEL KVALITY ŽIVOTA	30
4.4 MĚŘENÍ KVALITY ŽIVOTA	30
4.4.1 Welt-being	30
4.4.2 Welfare	30
4.4.3 Index bohatství národů	31
4.4.4 Index lidského rozvoje	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
5 METODOLOGIE	34
5.1 OBSAH VÝZKUMU	34
5.2 CÍL VÝZKUMU	34
5.3 STANOVENÍ HYPOTÉZ	34
5.4 METODY VÝZKUMU	34
6 ZÁKLADNÍ INFORMACE O ZLÍNSKÉM REGIONU	36

6.1	OBECNÉ INFORMACE	36
6.2	ÚDAJE O ZAMĚSTNANOSTI	37
6.2.1	Údaje o vybraných firmách a organizacích	38
6.3	ÚDAJE O MZDÁCH.....	39
7	NEZAMĚSTNANOST V TABULKÁCH A GRAFECH	40
8	VLASTNÍ DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	49
8.1	PŘÍPRAVNÉ, ORGANIZAČNÍ A REALIZAČNÍ PRÁCE	49
8.2	VZOREK VÝZKUMU	49
9	VYHODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH OTÁZEK Z DOTAZNÍKU.....	51
10	VYHODNOCENÍ STANOVENÝCH HYPOTÉZ	68
11	PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ PRO PŘÍPADNÉ OPAKOVÁNÍ CELOSVĚTOVÉ HOSPODÁŘSKÉ KRIZE	69
	ZÁVĚR	71
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	73
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	76
	SEZNAM TABULEK.....	77
	SEZNAM GRAFŮ	78
	SEZNAM PŘÍLOH.....	79

ÚVOD

Jedním celosvětově nejčastějším skloňovaným tématem je všudypřítomná hospodářská recese. Ekonomická krize v minulých měsících velmi citelně zasáhla také do života většiny rodin ve střední Evropě. Její důsledky jsou čím dál patrnější na každém kroku našeho každodenního života. Řada lidí přišla o práci, mnoho do té doby zdravých a fungujících firem zkrachovalo, jiné podniky se musely sloučit a většina hospodářských odvětví najela na nouzový či úsporný režim. Prosperuje jen málokdo.

Současná ekonomická krize už byla probírána kdekým a snad ze všech stran. Někteří ji vidí jako něco naprosto mimořádného a srovnávají ji s velkou hospodářskou krizí, jiní ji vnímají jako přirozený, pravidelně se opakující jev.

Příliš jsme si zvykli na určitý luxus v podobě poměrně značného hospodářského růstu a neuvědomili jsme si, že tento růst trvá relativně krátce.

Výše zmíněné skutečnosti se radikálním způsobem promítly také do života obyčejných lidí. Schodek státního rozpočtu se nebyvalým způsobem prohloubil, na což vláda již tradičně reagovala zvýšením daní a seškrtáním sociálních dávek. V praxi to přineslo zdražení široké palety výrobků i poskytovaných služeb.

Lidé ani podnikatelé nemají k dispozici tolik finančních prostředků, jak tomu bývalo v dobách dřívějších. Snaží se co nejefektivněji vynaložit všechny dostupné prostředky, neboť ve státním ani v soukromém sektoru není finančních zdrojů nazbyt. A když přihlídneme k faktu, že téměř každá rodina přišla částečně nebo úplně o dřívější jistoty v podobě štědrých sociálních dávek, logickým vyústěním tohoto stavu je zhoršená kvalita života u střední a nižší sociální vrstvy. Právě z těchto vrstev se často rekrutují lidé, kteří pod dojmem tíživé životní situace řeší své existenční problémy nezákonným způsobem. Přibývá např. pojistných podvodů, fingovaných loupeží, ale i mnohem závažnějších trestných činů, jakými jsou např. hospodářská kriminalita, loupežná přepadení, nebo dokonce i vraždy.

Ekonomická krize s sebou nepřináší jen samá negativa, byť ta ve velké míře převažují, ale na některé oblasti kvality života má i pozitivní dopady. Rodiny s napjatým rozpočtem se přeci jen omezí v jídle a přestanou se přejídat. Poklesne nadměrná konzumace alkoholu a cigaret. Hubené příjmy si vyžádají další změny životního stylu, které svědčí lidskému zdraví. Člověk například dá přednost bezplatné chůzi před drahou jízdou autem.

V rámci své diplomové práce jsem oslovila formou dotazníku desítky respondentů, na základě jejichž odpovědí vyhodnotím dopad hospodářské krize na nezaměstnané evidované na Úřadě práce ve Zlíně.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SVĚTOVÁ HOSPODÁŘSKÁ KRIZE

Velká hospodářská krize, někdy také Světová hospodářská krize, je označení pro velký propad akcií na americké burze a následný hospodářský kolaps v roce 1929.

Hospodářský vzestup celého světa byl v letech 1929 – 1933 přerušen světovou hospodářskou krizí. Ta začala krachem na newyorské burze 24. října 1929 a ihned se projevila velkým poklesem výroby v americkém automobilovém průmyslu a posléze zasáhla i ostatní průmyslová odvětví. Krize se ze Spojených států dále šířila zejména do těch zemí, které byly na USA nejvíce závislé. Brzy však postihla s větší či menší intenzitou všechny státy. [16]

1.1 Finanční krize

Současná finanční krize, která nyní ovlivňuje dění na kapitálových trzích po celém světě, odstartovala již v roce 2007 ve Spojených státech amerických. Hypoteční agentury Freddie Mac a Fannie Mae se dostaly do vážných problémů a v USA vypukla krize na hypotečním trhu.

Hypoteční banky Fannie Mae (Federál National Mortgage Association) a Freddie Mac (Federal Home Loan Mortgage Corporation) byly zřízeny vládou USA za účelem získávání fondů na financování hypoték. [14]

1.2 Příčiny finanční krize

V minulých letech byl boom na americkém trhu s bydlením a hospodářské výsledky obou hypotečních agentur velmi příznivé. Hypotéky dostávali i méně bonitní klienti. Poté však přišlo prudké oslabení tempa růstu cen nemovitostí a posléze i jejich propad. Společně se zvýšením úrokových sazeb a ostatních nákladů začal výrazně narůstat počet opožděných plateb. Přibývalo zadlužených nemovitostí, které jejich majitelé nedokázali splácet. S poklesem cen nemovitostí začaly Freddie a Fannie realizovat ztráty, které dosahovaly až 11 mld. dolarů. Obě agentury se tak dostaly do velmi vážných potíží. [15]

1.3 Vládní zásah

Obě instituce vlastnily nebo spravovaly hypotéky v objemu 5,5 bilionu amerických dolarů, což je necelá polovina celého hypotečního trhu ve Spojených státech a téměř 40%

amerického HDP. Jelikož spravovaly veliké jmění, tak byly řazeny mezi společnosti, jejichž kolaps, byť jen jedné z nich, by způsobil velký chaos na finančních trzích doma, ale i po celém světě. Americká vláda se proto v září 2008 rozhodla převzít kontrolu nad oběma hypotečními agenturami. [14]

1.4 Jeden pád za druhým

Bankrotem hypotečního trhu tedy propukla krize, která dále pokračovala pádem renomovaných investičních bank na Wall Street. Z pěti největších a nejvýznamnějších investičních bank přežily s velkými problémy jen dvě: Morgan Stanley a Goldman Sachs. 16. března 2008 se do problémů dostala první z pěti bank. Banka Bear Stearns, byla prvním velkým finančním ústavem, kterou zničila krize na úvěrových trzích, měla potíže již od poloviny roku 2007.

V půli září 2008 padají Lehman Brother a Merrill Lynch. Zatímco Merrill Lynch byla převzata druhou největší americkou bankou Bank of America, úpadek investiční banky Lehman Brother znamenal konec této instituce.

Nekrachovaly ovšem jen investiční banky. V červnu zkrachovala IndyMac, jednalo se o třetí největší bankovní úpadek v poválečné historii USA. Největší americká spořitelna Washington Mutual se zasloužila o vůbec největší krach v historii bankovního sektoru USA. Ke konci září 2008 se dostala do potíží šestá největší americká banka Wachovia. Před pádem ji ale zachránilo převzetí největší americkou finanční skupinou Citigroup.

Do potíží se v souvislosti s krachem hypotečního a úvěrového trhu dostala také již zmíněná Citigroup. Již delší dobu byla v potížích také AIG (American Insurance Group), která hraje klíčovou roli v pojišťování rizikových operací finančních institucí na celém světě. Tato instituce je označována za „too big to fail“ – tedy instituci, jejíž krach by způsobil vážné ekonomické problémy. Proto AIG pomohla americká centrální banka Fed. Největší pojišťovna na světě je de facto zestátněna. [14]

Tab. č. 1 Chronologický přehled událostí

16.3. 2008	Investiční banku Bear Stearns koupila JPMorgan Chase & Co. Pád IndyMac představuje třetí největší bankovní krach v poválečné historii USA.
15.9. 2008	Banka Lehman Brothers zažádala o ochranu před věřiteli kvůli své špatné likvidní situaci.
15.9. 2008	Americká druhá největší banka Bank of America schválila převzetí banky Merrill Lynch.
16.9. 2008	AIG získala úvěr 85 miliard dolarů od Fedu.
22.9. 2008	Svůj plán na nákup 10 - 20 procent akcií Morgan Stanley oznámila největší japonská banka Mitsubishi UFJ Financial Group.
24.9. 2008	Do banky Goldman Sachs se rozhodl investovat své peníze miliardář Warren Buffett.
26.9. 2008	Americká vláda uzavřela největší domácí spořitelnu Washington Mutual.
29.9. 2008	Šestou největší americkou banku Wachovia získala největší americká finanční skupina Citigroup. Později byla tato dohoda odvolána a Wachovii nakonec získala za 15,1 miliardy dolarů konkurenční banka Wells Fargo

Zdroj: [14]

1.5 Přelití hypoteční krize do ostatních odvětví ekonomiky USA

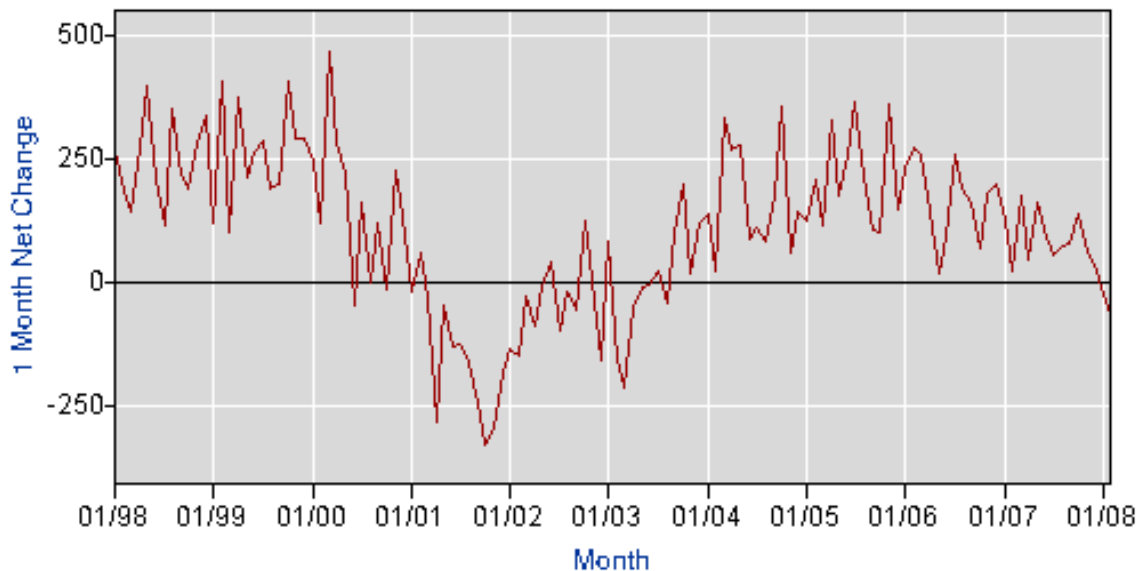
Hypoteční krize v USA se koncem roku 2007 a na počátku roku 2008 stačila v omezené míře přelít i do ostatních částí ekonomiky.

Problémy se splácením hypoték donutily americké domácnosti šetřit a tím pádem poklesla jejich spotřebitelská aktivita. To se projevilo zpomalením růstu tržeb maloobchodníků na polovinu oproti situaci v době expanze ekonomiky.

Trh práce v USA v roce 2008 procházel složitým obdobím. V lednu došlo poprvé od roku 2003 k úbytku pracovních míst v ekonomice (-22 000), v únoru se úbytek pracovních míst

ještě ztrojnásobil (-63 000). Tato situace se zhoršovala i v průběhu jara 2009, což se promítlo i do nárůstu míry nezaměstnanosti.

Graf č. 1 Vývoj počtu pracovních míst v ekonomice USA

Zdroj: [24]

Většina firem, vyjma hypotečních bank, bank a investičních společností zapojených do obchodu s hypotečními listy a stavebních firem, byly v dobré kondici. Tržby společnosti Hewlett-Packard narůstaly. Stejně dobře na tom byly v roce 2009 Coca-Cola, Microsoft, Intel, McDonald's, Apple, Google. [24]

Ve 2. čtvrtletí roku 2008 dopadla krize i na Evropu. Mezi prvními pocítilo recesi Estonsko. Estonsko bylo jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik Evropy díky úspěšným reformám. Nyní však tuto pobaltskou zemi trápí zhoršený přístup k úvěrům skandinávských bank a vysoká inflace, která dosahuje 11,1 % a brzdí místní poptávku. Inflace trápí také Lotyšsko a Litvu. Všechny země sužuje vysoký růst cen. Nejzřetelněji se krize kromě Estonska a Dánska projevila ve Velké Británii, Irsku a Španělsku. Ovšem ani jednomu z evropských států se tato krize nevyhnula. [25]

2 FINAČNÍ KRIZE V ČESKÉ REPUBLICE

Podle průzkumu společnosti STEM již dopady finanční krize citelně pocítilo 23 % občanů České republiky. 51 % očekává, že se jich dopady krize v blízké době dotknou. Krize se neobává 26 % Čechů. Dopadů krize se oproti tomu neobávají mladí lidé s vyšším vzděláním.

2.1 Dopady finanční krize na ČR

Češi berou otázky hospodářské a finanční krize velmi vážně. Mezi bezprostředními dopady uvádějí zejména nezaměstnanost, propouštění, zdražování a vyšší životní náklady. Dalšími předpokládanými následky krize na ČR jsou podle průzkumu společnosti CVVM pokles životní úrovně, zejména spojený s nedostatkem finančních prostředků.

2.2 Dopady krize na vybrané obory

HUTNICTVÍ/OCELÁŘI

Poptávka po hutních výrobcích klesá, padají i ceny. Firmy musejí omezovat výrobu. Sto padesát stálých zaměstnanců (z 900) propustila kvůli úbytku zakázek jihlavská společnost Moravské kovářny. Z oceláren Evraz Vítkovice Steel odešlo do konce roku 2009 157 lidí (z 1600). Snižování počtu zaměstnanců se nevyhne ani ArcelorMittal Ostrava, půjde zatím o lidi v prodeji, administrativě a odděleních podpory výroby.

POTRAVINÁŘSTVÍ

Není zasaženo přímo. Zemědělci si stěžují na stále nižší výkupní ceny mléka a obilí. Klesají i prodeje masa. Společnost Maso Planá uzavřela jatka a bourárnu v provozovně na Jindřichohradecku, o práci přišlo 100 ze 250 lidí. Šumavský masokombinát Klatovy zase omezuje provoz a snižuje výrobu, výpověď dostalo 180 lidí z 208, důvodem je ale především dlouhodobá zadluženost podniku.

CESTOVNÍ RUCH

Podniky šetří, omezují výdaje, ruší firemní akce i výjezdy zaměstnanců. Cestovní kanceláře mohou v příštích měsících přijít na tržbách až o 700 milionů korun. S postupující hrozbou propouštění budou lidé omezovat výdaje na dovolené. Podle informací AČCKA mají

incomingové cestovní kanceláře, hotely, restaurace či prodejny suvenýrů buď "stopstav" na nabírání nových zaměstnanců, nebo již začaly propouštět.

SKLÁRNÝ/PORCELÁNKY

Obor se potýká s problémy dlouhodobě, škodí mu levná konkurence z Asie a silná koruna. Krize urychlila pád skupiny Bohemia Crystalex Trading a Porcely Plus. Ve Světlé nad Sázavou nedostávali zaměstnanci několik měsíců mzdu, mnozí začali dávat výpověď. Ve Sklárnách Bohemia dalo výpověď zhruba 260 lidí. Hromadné propouštění ohlásil Karlovarský porcelán.

TEXTILNÍ PRŮMYSL

Dlouhodobě v problémech je kvůli levné asijské konkurenci, zvyšování cen energií a silné koruně. Za rok z oboru odešlo asi 3000 lidí. Propouštět se chystá Slezan Frýdek-Místek ze dvou závodů dohromady asi 265 lidí. Šedesát lidí by mělo odejít z královédvorské textilky Dietfurt. Lanatex opustí skoro dvě třetiny z 220 pracovníků, Brněnská Nová Mosilana pustí 83 lidí a na několik dní zastaví provozy.

MÉDIA

Firmy omezují i výdaje na reklamu a marketing, někteří vydavatelé se obávají dopadu na příjmy z inzerce. Kvůli obavám o práci budou lidé více šetřit a nebudou utrácet za nákupy časopisů. Klesat nejspíše budou i tržby z prodeje. Sanoma Magazines Praha kvůli krizi ukončí vydávání sedmi svých časopisů a propustí až 70 lidí. Ringier nedávno oznámil, že přestane vydávat bezplatný deník 24 hodin.

NÁBYTKÁŘI

Silná koruna a nižší odbyt kvůli krizi na realitních trzích a ve stavebnictví trápí výrobce nábytku. Počet pracujících v oboru meziročně klesl o 1500. Firmy omezují i investice na koupi nového kancelářského nábytku, tržby výrobců klesají. V první půli roku zavřela továrnu Jitona v Rousínově, propustila 250 zaměstnanců. Výrobce ohýbaného nábytku TON z Bystřice pod Hostýnem propustí kvůli snížené poptávce 170 lidí.

STROJÍRENSTVÍ

Podniky zastavují či omezují výrobu, zaměstnancům většinou garantují 60 procent mzdy, klesá poptávka. Opavský Ostroj snížil dodávky pro automobilový průmysl o dvacet

procent. Strojírenský závod Unipletu v Třebíči propouští 95 lidí, Liberecký závod Oerlikon (dříve Elitex) končí výrobu, o práci přijde 55 lidí. Siemens se stahuje z pražské výroby kolejových vozidel, ohroženo je zhruba tisíc míst.

FINANČNICTVÍ

U tuzemských bank se zatím s výjimkou ČSOB krize ve výsledcích neprojevila, jsou ale obezřetnější při půjčování peněz. O propouštění se dosud nemluví. Úspory a cestu, jak udržet ziskovost byznysu, ale hledá například finanční skupina PPF, řešením je i snižování počtu zaměstnanců. Skupina Home Credit propustila zhruba 50 lidí, tedy asi polovinu zaměstnanců ústředí, dalších nejméně padesát odešlo přímo ze splátkové firmy.

DEVELOPEŘI/STAVEBNICTVÍ

Developeři mají těžší přístup k financím. Poptávka po novém bydlení klesá kvůli dražším hypotékám, odkládají se projekty. Stavbaři se bojí omezování státních zakázek kvůli hubenějšímu rozpočtu. Propouštění se zatím neplánuje, kromě ECM Real Estate Investment, která propustila zatím 25 ze 125 lidí. V Ostravě končí dodavatel lehkých střešních krytín Ruukki CZ a propustil všech 79 zaměstnanců. [13]

AUTOMOBILOVÝ PRŮMYSL

Tahounem českého hospodářství byl v posledních letech automobilový průmysl. Ten ale v listopadu 2008 tvrdě narazil.

Automobilové společnosti působící u nás plánovali do konce roku 2008 propustit až 2500 zaměstnanců. Na výrobce v Česku působí kromě světové krize také zdražování surovin a silná koruna. [20]

Z předchozího přehledu je patrné, že ekonomické recese postihla všechna hospodářská odvětví a v důsledku optimalizace nákladů reagovaly velké i malé firmy postupným propouštěním zaměstnancům či k jejich dalšímu zaměstnávání na zkrácený pracovní úvazek. Nezaměstnanost začala rapidně narůstat, lidé si již nemohly dopřávat všech požitků, na které byli doposud zvyklí, museli se uskromnit a jejich kvalita života poklesla.

3 NEZAMĚSTNANOST JAKO SOCIÁLNÍ UKAZATEL

Nezaměstnanost je jedním ze staronových jevů, se kterým se musí dnešní společnost potýkat.

Je nutno poznamenat, že nezaměstnanost není považována za vážný ekonomický, ale ani za sociální problém, pokud se nestává masovou. Obvykle se vychází z faktu, že samotná existence nezaměstnanosti je vlastně přirozeným fenoménem a atributem svobodné společnosti, založené na tržním mechanismu a demokracii. Její existence primárně vyplývá a je ospravedlněna potřebami:

- pohybu ekonomiky, který si vyžaduje i odpovídající pohyb pracovníků;
- svobodné volby osob, jejich svobodného rozhodování o tom, zda přijmou zaměstnání, nebo zda budou existenčně závislé na jiných příjmech než na příjmech realizovaných na trhu práce, zejména na různých dávkách sociálního státu (welfare state), podporách od charitativních organizací nebo ze strany rodiny.

Nezaměstnanost je spojená s existencí trhu, resp. s trhem práce. Představuje důsledek a současně projev nerovnováhy mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce. Masová nezaměstnanost je pak nerovnováhou, která je způsobená změnou v poptávce či v nabídce pracovní síly vytvářející na trhu práce masovou převahu na straně její nabídky. Může k tomu dojít:

- snížením poptávky po práci v důsledku cyklických krizí nebo technologického, pokroku;
- zvýšením nabídky na trhu práce a to v důsledku nových vstupů na trh práce;
- disproporcí mezi strukturou nabídky a poptávky, kdy na jedné straně existuje velká nezaměstnanost na druhé straně rozsáhlý počet volných pracovních míst.

Nezaměstnanost a zvláště masová nezaměstnanost není jen ekonomický problém. Nejde jen o nerovnováhu na trhu práce, ale i o důsledky pro život jedince i společnosti. Problémy, které jsou s nezaměstnaností spojeny, nespočívají jen ve snížené efektivitě ekonomického systému a v mrhání lidskými zdroji, v rostoucích deficitech státních rozpočtů a měnové nestabilitě. Jde také o rostoucí sociální napětí a sociální krize, které ji doprovázejí a projevují se jako zhoršení veřejného zdraví, nárůst chudoby, krize koutního a rodinného života, růst kriminality a další sociálně patologických jevů. V tomto směru je dlouhodobá

nezaměstnanost i psychologickým, sociálním a kulturním problémem. Ztráta příjmu ze zaměstnání většinou uvrhne jak nezaměstnaného, tak i členy jeho rodiny, kteří jsou na jeho příjmech závislí, do stavu chudoby. Spolu se ztrátou zaměstnání se lidem často současně hroutí i jejich sebevědomí a sebeúcta. [6]

3.1 Kdo je nezaměstnaný a kdo jen nepracuje

Ne každý, kdo pracuje, je nezaměstnaný a na druhé straně také ne každý, kdo nepracuje, je nezaměstnaný.

Přes mnoho rozdílných teorií vymezujících nezaměstnanost můžeme přeci jen najít shodu alespoň v tom, že jde o přibližný aktuální počet osob současně:

- schopných práce (věkem, zdravotním stavem, ale i osobní situací),
- chtějících zaměstnání, ale
- jsoucích přes tuto snahu v daný okamžik bez zaměstnání.

Tyto tři požadavky jsou i obsahem definice nezaměstnanosti podle *Mezinárodního úřadu práce* (ILO) v Ženevě.

Definice zaměstnanosti je tedy založena nejen na tom, že osoba schopná práce je z možnosti pracovat v placeném zaměstnání vyřazena, ale i na tom, že se se svým vyřazením nespokojuje a hledá nové placené zaměstnání. Byť i jen na částečný úvazek.

Podle obecné definice, platné v zemích ES, jsou za nezaměstnané považovány osoby:

- bez placeného zaměstnání (v některých případech pracují, ale jen malý počet hodin, pod stanoveným limitem);
- registrované na úřadech práce;
- hledající si práci¹ a
- schopny a ochotny ihned do práce nastoupit. [6]

¹ Za hledání zaměstnání bývá obvykle považována již registrace na úřadu práce.

3.2 Měření nezaměstnanosti

Nezaměstnaní společně se zaměstnanými (obyvatelstvo, které má placené zaměstnání nebo sebezaměstnání, včetně osob v práci nepřítomných, ale majících vazbu na zaměstnání – nemoc, mateřská dovolená aj.) tvoří *ekonomicky aktivní obyvatelstvo*. Nezaměstnanost se vyjadřuje ukazatelem míry nezaměstnanosti:

$$n = \frac{N}{L} * 100 (\%)$$

kde **n** je míra nezaměstnanosti, **N** počet nezaměstnaných a **L** celkový počet práceschopných, kteří pracují nebo se ucházejí o místo, tzn. *ekonomicky aktivní obyvatelstvo*. [3, s. 65]

3.3 Druhy nezaměstnanosti

a) Frikční nezaměstnanost

Spočívá v přirozeném pohybu pracovních sil na trhu práce, její součástí je i sezónní nezaměstnanost. Vzniká přechodem lidí z jednoho zaměstnání do druhého nebo nástupem absolventů škol na trh (nalézt si novou práci trvá běžně několik týdnů až měsíců). Protože frikčně nezaměstnaní pracovníci často mění práci nebo shánějí lepší zaměstnání, má se obvykle za to, že jsou nezaměstnaní „dobrovolně“. Tato nezaměstnanost není příliš škodlivá a většinou dosahuje jednoho až dvou procent. [6]

b) Strukturální nezaměstnanost

Představuje složitější poruchu. Postihuje některá odvětví či výrobu a je vyvolána nedostatečnou (klesající) poptávkou po určité produkci statku. Důsledkem je klesající poptávka po práci v odvětví, které produkuje daný statek a snižuje se výroba. Útlum jednoho odvětví či výroby je doprovázeno růstem výroby v jiných odvětvích či výrobach. Nezaměstnanost, která vzniká v důsledku útlumu některých výrob je charakteristická tím, že uvolňovaná pracovní síla nalézá na trhu práce možnost uplatnění na pracovních místech, která vyžadují jinou kvalifikaci. I když může být v ekonomice stejný počet těch, co práci hledají, shodný s počtem volných míst, znamená strukturální nezaměstnanost nerovnováhu regionálních trhů práce. [3, s. 67]

c) Cyklická nezaměstnanost

Jde o nezaměstnanost v důsledku nevyužití stávajících kapacit z důvodů odbytových potíží (v recesi). Je to klasický model nezaměstnanosti, charakteristický zejména pro devatenácté století a počátek století dvacátého. Někdy se také hovoří o *nezaměstnanosti z nedostatečné poptávky*. Je-li cyklická nezaměstnanost pravidelná a spojená s přírodním cyklem, hovoří se o ní jako o sezónní nezaměstnanosti.

d) Skrytá nezaměstnanost

Jedná se o nezaměstnané, kteří nejsou jako nezaměstnaní registrováni na úřadech práce, i když zaměstnání nemají a při dostatečné nabídce by je přijali. Skrytá nezaměstnanost je formou nezaměstnanosti, kdy si nezaměstnaná osoba nehledá práci a ani se jako nezaměstnaná neregistruje. Velkou část těchto nezaměstnaných obvykle tvoří vdané ženy a mladiství. Jde o osoby, které na hledání práce rezignovaly, nebo si práci vyhledávají pomocí neformálních sítí či přímo u zaměstnavatelů bez registrace na pracovním úřadě. [6]

3.4 Rizikové skupiny nezaměstnaných

Podle Buchtové je uplatnění člověka na trhu práce závislé na celé řadě charakteristik (věk, zdravotní stav, vzdělání pohlaví,...). Tyto skupiny jsou vystaveny riziku opakované nezaměstnanosti. Její členové nacházejí uplatnění v méně placených oborech, které mají nejistou budoucnost. V České republice k nim patří mladí lidé, ženy s malými dětmi, zdravotně postižení občané, starší lidé, lidé s nižším vzděláním, Romové a imigranti. [3, s. 109]

a) Mladší věkové skupiny do 30 let

Oproti ostatním uchazečům jsou čerství absolventi středních a vysokých škol při hledání zaměstnání značně znevýhodněni. Nemají praktické zkušenosti a znalosti, které jsou po nich ještě před nástupem do práce požadovány. Chybí jim pracovní návyky.

Absolventi střední škol nejsou často dostatečně motivováni k tomu, aby si aktivně hledali své první zaměstnání, neboť žijí většinou s rodiči, kteří je živí. Tato situace přináší závažné výchovné a psychologické problémy. Prodlužování adolescence nezaměstnaností má negativní důsledky pro jedince i pro společnost.

Mladým, kteří poprvé vstupují na trh práce, by měly být nabídnuty různé rekvalifikace i jazykové kurzy.

Nejčastější příčinou, proč jsou mladí lidé málo emancipovaní při hledání prvního zaměstnání je zvyšování nezaměstnanosti spolu s všeobecně pomalým růstem platů. [3, s. 110]

b) Starší lidé

Buchtová ve své práci uvádí, že nejhůře prožívají ztrátu zaměstnání lidé ve věku 41-50 roků. Tyto skupiny lidí provází pocity bezradnosti spojené se strachem, psychickou tenzí, nejistotou a postupnou ztrátou sebedůvěry.

Jednou z možností pro nezaměstnaného v pozdějším stádiu kariéry je samostatné podnikání. Tato strategie může vést velmi rychle ke znovuzískání pocitu kontroly nad vlastním osudem. Na druhé straně je tu ale velká psychická a fyzická námaha.

Ztráta zaměstnání bývá provázena poklesem příjmu a životní úrovně, mění se rodinnou situací, úbytkem kontaktů, ztrátou kvalifikace, poklesem sebedůvěry a často i zhoršením zdravotního stavu. [3, s. 112]

c) Ženy

Nepříznivé postavení žen na trhu práce je způsobené tím, že zaměstnavatelé upřednostňují mužskou pracovní sílu pro její větší územní mobilitu a nezatíženost starostmi o domácnost. Zaměstnavatelé většinou nevytvářejí pracovní místa se zkrácenou pracovní dobou, ale dávají přednost vícesměnným provozům.

Matky s malými dětmi mají časté pracovní absence, které narušují plynulost pracovního procesu, což se negativně odráží na jejich hodnocení. Ekonomicky ohrožené jsou v současné době zejména neúplné rodiny. Nezaměstnanost a liberalizace cen vytváří pro značnou část neúplných rodin obtížnou sociální a životní situaci.

Nezaměstnanost žen je závažným celosvětovým problémem. Je totiž velmi obtížné skloubit pracovní i mateřské povinnosti. Řada vyspělých zemí se snaží vytvářet širokou nabídku zkrácených pracovních úvazků, zavádět pružnou pracovní dobu. [3, s. 113]

d) Zdravotně postižení lidé

U lidí se změněnou pracovní schopností (ZPS) vystupují do popředí nejen ekonomické, sociální a psychické problémy, ale zejména problém přiměřeného smyslu života, problém pocitu lidské důstojnosti. Vzhledem k tomu, že v dnešní době je kladen velký důraz na produktivitu práce a výkon, tak tito lidé mají čím dál tím menší možnost se na trhu práce uplatnit. Doba evidence na úřadech práce je mnohonásobně delší než u zdravých jedinců.

I když dosavadní systém sociálního zabezpečení se podílí na zajišťování jejich základních potřeb, společenská integrace zdravotně postižených lidí závisí z velké části na širších ekonomických, sociálních a legislativních podmínkách. [3, s. 113]

e) Lidé bez kvalifikace

Největší skupinu dlouhodobě nezaměstnaných tvoří nekvalifikovaní pracovníci, jejichž část tvoří absolventi základních škol. Jedná se o lidi těžko vzdělatelné a s nízkým zájmem o zaměstnání. Nejčastěji sem patří lidé, kteří se podílejí na společensky nežádoucím deviantním chování (alkoholici, recidivisté, lidé propuštěni z nápravných ústavů a další sociálně nepřizpůsobiví).

Úroveň kvalifikace a profesionálních dovedností je při hledání pracovního místa rozhodující. Více dovedností totiž znamená větší možnost volby pro zaměstnavatele i pro pracovníka. Pracovníci s nízkou kvalifikací budou postupně vytlačováni levnějšími a přesnějšími stroji. O práci nekvalifikovaných lidí nebude zájem. [3, s. 114]

f) Romské etnikum

Jelikož se zvyšují kvalifikační nároky pro uplatnění na trhu práce, získává romské etnikum zaměstnání stále obtížněji. Většina Romů absolvuje pouze základní vzdělání a vyšší kvalifikace nezíská.

Romové žijí pod tlakem vlastních kulturních vzorců chování a hodnot i pod zvýšeným tlakem majoritní populace, která je zatím plně neintegrována. Jejich šance uplatnění na trhu práce je mizivá. V určitých oblastech se silnou koncentrací romského obyvatelstva jsou vyhrocené sociální problémy, vysoká kriminalita a stále rostoucí závislost na prostředcích poskytovaných státní sociální sítí. [3, s. 114]

3.5 Význam zaměstnání a práce pro člověka

Podle Mareše hraje v naší kultuře roli centrální instituce, skrze kterou se definujeme. Cíle, status, sociální kontakty, struktura našeho života i jednotlivých dnů jsou primárně odvozovány od našeho zaměstnání. Naše vzdělání je chápáno jako příprava na zaměstnání a náš volný čas jako regenerace pro další práci v zaměstnání.

Mareš se ve své knize odkazuje na Giddense, který popisuje šest charakteristik placené práce, které mají pro život člověka klíčový význam:

1. *Peníze* – mzda nebo plat jsou hlavním zdrojem uspokojování potřeb a určují i to, jako potřeby člověk má.
2. *Úroveň činností* – zaměstnání je základnou pro získávání a zdokonalování dovedností a schopností člověka a to i tehdy, jde-li o práci rutinní.
3. *Rozmanitost žití* – zaměstnání představuje vstup do kontextu kontrastujícího s domácím prostředím. Nezaměstnanost omezuje člověka jen na prostředí jeho domácnosti.
4. *Struktura času* – pro zaměstnané osoby je den organizován většinou podle rytmu práce. I když tento stav může být ubíjející, přináší řád a uspořádání denních aktivit.
5. *Sociální kontakt* – pracovní prostředí přináší přátelství a příležitosti participovat na širších aktivitách s ostatními lidmi.
6. *Osobní identita* – zaměstnání je ceněno i pro stabilní sociální identitu, kterou nabízí. Pro muže je jeho sebeúcta většinou založena na jeho finančním příspěvku pro rodinu. [6, s. 71]

3.6 Psychologický intervenční program pro nezaměstnané

Lidé bez práce mohou mít pocit, že nikam nepatří. Jsou zařazeni na okraj společnosti mezi ostatní ztroskotance, které nikdo nepotřebuje.

Cílem psychologického intervenčního programu pro nezaměstnané je redukce stresu nezaměstnaného, zvýšení jeho aktivity k získání sebejistoty, k osvojení si potřebných sociálních dovedností.

Podle Buchtové patří ke strategii pro překonání krizového období ztráty zaměstnání následující:

- **Neztrácet naději a nepodléhat tlaku nepříznivé situace.** Důležité je, aby se člověk nenechal odradit počátečním neúspěchem při hledání zaměstnání. Žádost o nové pracovní místo je vždy spojena s možností odmítnutí. To ovšem v mnoha

případech nevypovídá o odborných a osobních kvalitách člověka. Je potřebné vážít si sám sebe a uchovávat si sebedůvěru a hrdost.

- **Naplánovat si pravidelné denní aktivity.** Důležitá je nejen péče o sebe sama, což prospívá našemu zdravému sebevědomí, ale také péče o vzdělání. Patří sem různé kvalifikační kurzy, studium jazyků apod. Také zapojení do různých zájmových nebo společenských organizací může dát nezaměstnanému člověku oprávněný pocit životního naplnění a k navázání užitečných kontaktů.
- **Využít čas k možnosti zhodnocení dosavadních životních a pracovních zkušeností.**
- **Rozšířit si právní vědomí a dobře znát práva a povinnosti nezaměstnaného.** Je dobré vědět, že při skončení zaměstnání máme nárok na vydání pracovního posudku², na písemnosti s osobními údaji a na tzv. zápočtový list.
- **Neuzavírat se do sebe, ale sledovat dění kolem sebe, udržovat si neustálý kontakt s trhem práce a s širším sociálním okolím,** které je jedním z nejvýznamnějších zdrojů včasné a kvalitní informace o možnosti zaměstnání.
- **Na přechodnou dobu si najít i méně placenou práci,** třeba i jen na částečný pracovní úvazek. Důležité je, nezůstat jen v nečinnosti.
- **Promyslet si úspornou životní strategii.** Při nedostatku finančních prostředků je důležité přehodnotit dosavadní životní hodnoty. Drahý automobil, plýtvání energií, nesmyslné hromadění předmětů a podobně nemusí být denní nutností
- **Důsledně pečovat o své zdraví.** Obavy ze ztráty práce anebo nezaměstnanost jsou často provázeny pocitem úzkosti, smutku a depresemi. Tyto stavy se dají zmírňovat přiměřeným tělesným cvičením, relaxací nebo psychoterapií. Dobrý zdravotní stav pomáhá také udržovat dostatek odpočinku a aktivity. [3]

² Což jsou veškeré písemnosti týkající se hodnocení naší práce, kvalifikace, schopností a dalších skutečností, které mají vztah k výkonu naší práce.

4 KVALITA ŽIVOTA JAKO SOCIÁLNÍ UKAZATEL

Kvalita života je kategorie, která do sebe vstřebává další různé disciplíny (sociální psychologie, vybrané ekonomické disciplíny, filosofie, politologie, lékařské vědy a další).

Pod kvalitou života si můžeme představit různé parametry lidského života, způsobu života, životního stylu, životních podmínek jednotlivce, společenských skupin i společnosti jako celku.

Koncept kvality života je velice důležitým termínem v socio-ekonomickém výzkumu. Kvalita života je ovlivněna mnoha komponenty, jako je např. kultura, vyznání, zdravotní status, příjem, věk, podmínky mobility, uspokojení z práce, doprava atd.

Nesmíme si kvalitu života plést s životní úrovní. Zatímco zkoumání životní úrovně se zabývá objektivizovanými, měřitelnými ekonomickými ukazateli, zaměřenými převážně do oblasti hmotné spotřeby, zkoumání kvality života jde do oblasti nemateriální, do oblasti subjektivního prožívání osobních životních podmínek a situací. [22]

4.1 Definice kvality života

Velký sociologický slovník uvádí následující rozměry kvality života:

- Je to pojem vyjadřující a operacionalizující kvalitativní stránky životních procesů a kritéria jejich hodnocení. Kvalita života je posuzována především podle indikátorů životního prostředí, ukazatelů zdraví a nemoci, úrovně bydlení a rekreace, mezilidských vztahů, volného času, sociálních a technologických charakteristik práce, možností podílet se na řízení společnosti, podle osobní i kolektivní bezpečnosti, sociálních jistot a občanských svobod. Stále větší význam mají indikátory odvozené z řešení globálních problémů, zejména vyjadřujících ekologické stránky života.
- Je to programové politické heslo, obracející pozornost široké veřejnosti na nové úkoly společnosti, přesahující materiální úroveň vojenskou sílu. Do politiky jej zavedli v 60. letech američtí prezidenti J. F. Kennedy a L. B. Johnson. V mezinárodním politickém slovníku se objevily nové otázky: soutěž kvality života, iniciativa v hledání životního smyslu, přitažlivost životních způsobů.

- Je sociálním hnutím utvářejícím se zejména v rámci různých širších ekologických, protikonzumeristických, protirasových hnutí, bojů za občanská práva apod.
- Jde o reklamní, často zcela bezobsažný slogan objevující pro spotřebitele nové oblasti konzumu (zejména spojené s volným časem, cestováním, dovolenou, koníčky, bydlením a vnímáním umění) a orientující konzumenta na oblast prestižní, demonstrativní spotřeby.

Koncept kvality života, tak jak ji v 50. letech propagovali J. K. Galbraith a D. Riesman, obsahovala výrazné prvky kritičnosti vůči americkému způsobu života. Postupně se stále více a více rozšiřoval okruh problémů, které zahrnovala. Prostřednictvím kvality života je vytvářen nový obraz světa a člověka. [7]

4.2 Aspekty kvality života

Při zkoumání kvality života můžeme brát jako doporučení následující aspekty (metodologie):

- Složitost interakcí člověka s prostředím, ve kterém se pohybuje, a to včetně vzájemného působení faktorů prostředí samotných.
- Které faktory prostředí ovlivňují kvalitu života nejvíce, např. příležitosti a možnosti kvalitu života ovlivnit ve smyslu pozitivním, které faktory kvalitu života podporují a které naopak činí překážky.
- Schopnosti jednotlivce: míra, do jaké je člověk schopen svůj život sám ovlivňovat a řídit.
- Generický přístup ke kvalitě života, který lze aplikovat jak na populaci obecně, tak na specifické populační vzorky.
- Váha, jakou jednatelce připisuje kvalitě vlastního života, např. důležitost jakou přisuzuje jednotlivým aspektům a míra spokojenosti s nimi.
- Široké spektrum domén (oblastí) života jednotlivce, které však musejí být společné všem lidem bez ohledu na jejich eventuální zdravotní problémy či postižení, jakožto podstata chápání kvality života v obecném slova smyslu [4]

4.3 Model kvality života

Zachytit komplexním způsobem pojem kvalita života je velmi obtížné, ale v řadě materiálů nacházíme určité indexy, indikátory, faktory, které se prostřednictvím těchto ukazatelů snaží zachytit kvantitu i kvalitu „kvality života“. [22]

Např. Kováč vytvořil model kvality života, který obsahuje tři úrovně: bazální (všelidskou), individuálně specifickou (civilizační) a elitní (kulturně duchovní). Každá tato úroveň se skládá ze šesti komponentů, které mají různé váhy a význam. Model obsahuje např. tato kritéria: bezproblémové stárnutí, úroveň kultivace osobnosti, společenské uznání, podpora závislým, podpora života, univerzální altruismus, pevné zdraví, prožívání životní spokojenosti, uspokojivé sociální prostředí, úroveň společenského vývoje, přátelské prostředí, dobrý fyzický stav, normální psychický stav, vyrůstání ve funkční rodině, úroveň materiálního a sociálního zabezpečení, životní prostředí aj. [5]

4.4 Měření kvality života

Pro potřeby měření můžeme pojem kvalita života rozdělit na well-being a welfare. [22]

4.4.1 Well-being

Well-being má blízko k pojmu spokojenost, individuální prožívání, pohoda. Pro měření těchto subjektivních pocitů byla v psychologii vyvinuta řada testů. Pocit štěstí nebo naplněného života, se sice dají měřit (každý umí ve stupnici 1-10 zaškrtnout, zda je více či méně šťastný), ale obtížně kombinovat s jakýmkoliv číselnými údaji.

4.4.2 Welfare

Pojem welfare (blahobyt) se vztahuje nikoliv k individuálnímu prožívání, ale k úrovni kvality života celé společnosti, kam se samozřejmě musí promítat ekonomická kritéria posuzování. Při určitém zjednodušení sem můžeme zařadit ukazatel hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele.

Mnoho ekonomů si myslí, že ukazatelem blahobytu je výše růstu hrubého národního důchodu. Mezi další ukazatele patří počet lékařů, nezaměstnanost, množství sebevražd atd., které se dají dobře zaznamenat na nějaké objektivní stupnici.

4.4.3 Index bohatství národů

Světová banka měří rozvinutost společnosti prostřednictvím „indexu bohatství národů“. Souhrnné bohatství je počítáno ze 60% z lidského kapitálu (úroveň vědění a sociální organizace), 20% je dáno úrovní kvality životního prostředí (přírodní kapitál) a 20% se stanovuje na základě „zbudovaného kapitálu“ (podniky, finance, kapitál). [22]

4.4.4 Index lidského rozvoje

Nejznámějším a nejpoužívanějším ukazatelem kvality života ve společenském měřítku je index lidského rozvoje OSN, index kvality života (United Nations Human Development Index). Jeho původní struktura zahrnovala příjem na jednoho obyvatele, přístup ke vzdělávání a délku života. Nyní zahrnuje také ukazatele kvality životního prostředí, data o stavu lidských práv, rovné příležitosti z hlediska gender, porodní úmrtnost, přístup k nezávadné pitné vodě, zdravotní péči a další. Index tedy je kombinací nejen ekonomických, ale i celé řady sociálních ukazatelů. Podle velikosti indexu lidského rozvoje za rok 2009 je Česká republika na 36. místě mezi ostatními 182. zeměmi světa. [17]

Tab. č. 2 Index kvality života pro Českou republiku

HDI	GDP na jednoho obyvatele (v US \$)
1. Norsko (0.971)	1. Lichtenšteinsko (85,382)
34. Portugalsko (0.909)	35. Korejská republika (24,801)
35. Spojené Arabské Emiráty (0.903)	36. Kypr (24,789)
36. Česká republika (0.903)	37. Česká republika (24,144)
37. Barbados (0.903)	38. Trinidad a Tobago (23,507)
38. Malta (0.902)	39. Malta (23,080)
182. Nigerie (0.340)	181. Kongo (298)

Zdroj: [18]

Kvalita života sestavovaná pomocí různých údajů a dotazníků je obtížně srovnatelná mezi různými státy – různé národy mají odlišnou historickou zkušenost, rodinné zázemí i potřeby, a proto není možné stanovit nějaký vzájemný "index spokojenosti".

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE

5.1 Obsah výzkumu

V praktické části bych se chtěla zabývat otázkou nezaměstnanosti a kvality života nezaměstnaných ve Zlínském regionu. Jak se změnil jejich žebříček hodnot v okamžiku, kdy přišli o zaměstnání a jak se se současnou, nepříliš lichotivou situací vypořádávají. Důležitou součástí praktické části jsou tabulky a grafy, které srovnávají nezaměstnanost podle několika kritérií a to v době těsně před vypuknutím ekonomické krize v ČR, tj. třetí čtvrtletí roku 2008 a posledním čtvrtletím roku 2009. V závěru diplomové práce se pokusím navrhnout taková opatření, která by vedla ke zmírnění důsledků plynoucích ze ztráty zaměstnání a také na to, jak by se lidé mohli na případnou další krizi lépe připravit.

5.2 Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumu je pokusit se určit a zhodnotit, jak velké důsledky má celosvětová ekonomická krize na vybrané sociální ukazatele. Pro svoji diplomovou práci jsem zvolila dva, tj. nezaměstnanost a kvalitu života, které jsou podle mého názoru krizí nejvíce dotčeny.

5.3 Stanovení hypotéz

Pro svůj výzkum jsem si stanovila několik hypotéz, které se v závěru práce buď potvrdí nebo vyvrátí:

Hypotéza č. 1: Nejčastěji o práci přicházejí lidé s nižším vzděláním.

Hypotéza č. 2: Lidé jsou v hledání nového zaměstnání aktivní. Nejčastěji hledají na internetu a v denním tisku.

Hypotéza č. 3: V okamžiku, kdy se lidé dozvěděli o ztrátě zaměstnání přepadaly je pocity bezmoci a méněcennosti.

5.4 Metody výzkumu

Pro svůj záměr jsem zvolila dvě metody výzkumu. První z nich je komparace, pomocí které budu srovnávat data poskytnutá Úřadem práce ve Zlíně. Vypracuji přehledné tabulky

a grafy, ze kterých bude patrné, jak se radikálně změnila situace na trhu práce po vypuknutí ekonomické krize.

Druhou metodou bude vlastní dotazníkové šetření provedené mezi nezaměstnanými ve zlínském regionu a následné zpracování tabulek a grafů. Otázky jsou sestaveny tak, aby přinesly ucelený přehled o celkové situaci daného respondenta. Charakteristickou doménou použití tohoto typu je kvantitativní výzkum.

Písemný dotazník je sestaven z uzavřených otázek, které usnadňují jeho vyhodnocení. Nevýhodou těchto otázek je to, že v sobě nesou určitý prvek zkreslení, protože dotázaný mnohdy volí některou z variant jen jako kompromis.

6 ZÁKLADNÍ INFORMACE O ZLÍNSKÉM REGIONU

6.1 Obecné informace

Region Zlínsko je součástí Zlínského kraje, který vznikl k 1. lednu 2000 na základě ústavního zákona Parlamentu ČR č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních správních celků jako jeden ze čtrnácti krajů České republiky. Nachází se v jeho centrální části a sousedí ve všech zbývajících regiony – na jihozápadě s uherskohradištským, na severozápadě s kroměřížským a na severovýchodě se vsetínským. Na východě hraničí se Slovenskou republikou. Rozlohou 1 034 km² je druhým největším regionem Zlínského kraje. Pokrývá 26 % jeho území.

Zlínský region tvoří 89 obcí (z nichž je jeden městys), obcí s rozšířenou působností je na území zlínského regionu 5 (Zlín, Otrokovice, Vizovice, Luhačovice, Valašské Klobouky), 8 obcí vykonává svou činnost v rámci samostatné a přenesené působnosti s pověřeným obecním úřadem.

Centrem Zlínského kraje a zároveň regionu je statutární město Zlín (75 600 obyvatel k 1. 1. 2010, z toho 36 145 mužů a 39 455 žen).

Pro region jsou typické přírodní i klimatické rozmanitosti. Větší část povrchu je tvořena pahorkovitým a kopcovitým terénem, který místy přechází v hornatinu – na severu v Hostýnské vrchy a na východě v pohoří Bílé Karpaty. Lesy pokrývají 42 % celkové plochy, na zemědělskou půdu připadá 46 %. Územím protéká jedna z největších českých řek – Morava, do které se v Otrokovicích vlévá řeka Dřevnice, která v regionu pramení. Území je hustě zalidněno. Na 1 km² průměrně žije 187 obyvatel, což je o 54 osob více, než činí republikový údaj.

Zlín je chudý na nerostné bohatství. Nejvýznamnějšími jsou cihlářské suroviny, těžená ložiska jsou v Malenovicích a v Biskupicích u Luhačovic. Poměrně bohatý je region na minerální prameny. V luhačovické oblasti se vyskytují uhličitě vody, nacházejí se zde známé minerální prameny, vyvěrající na povrch – Vincentka, Ottovka, Aloiska a pramen Dr. Šťastného. Sírné prameny se vyskytují na různých místech regionu.

V důsledku privatizace a restrukturalizace průmyslu, přibližně od poloviny 90. let, se začala měnit hospodářsky stabilní pozice okresu i celé východní Moravy. Působí zde i vliv

špatné dopravní obslužnosti. Územím prochází mezinárodní železniční trať a 549 km silnic, z toho je 44 % rychlostních silnic, silnic I. a II. třídy. [10]

6.2 Údaje o zaměstnanosti

Podle údajů sčítání lidu z roku 2001, nejvíce ekonomicky aktivních obyvatel bylo a stále je zaměstnáno v průmyslu. Z 34,8 % osob pracujících v průmyslu jich nejvíce pracovalo ve výrobě pryžových a plastových výrobků, ve strojírenství a obuvnické výrobě. Zemědělství zaměstnává jen 2,7 % ekonomicky aktivních osob. Větší podíl obyvatel pracuje v oblasti obchodu, stravování a ubytování, v sociální činnosti a ve stavebnictví. [10]

Tab. č. 3 Největší zaměstnavatelé na Zlínsku

Číslo	Název	Počet zaměstnanců
1	Barum Continental spol. s r. o.	3000 - 3999
2	Krajská nemocnice T. Bati, a. s.	2000 - 2999
3	Univerzita T. Bati	1000 - 1499
4	FATRA, a. s.	1000 - 1499
5	TAJMAC - ZPS, a. s.	500 - 999
6	Statutární město Zlín	500 - 999
7	Zlínský kraj	500 - 999
8	PSG, a. s.	250 - 499
9	Dopravní společnost Zlín - Otrokovice	250 - 499
10	GASI, s. r. o.	250 - 499

Zdroj: Český statistický úřad

Z předchozí tabulky vyplývá, že mezi největšími zaměstnavateli v regionu se vyskytují i významné nevýrobní organizace (školy, úřady a zdravotnické zařízení). Lze předpokládat, že při posílení pozice Zlína jako administrativního centra Zlínského kraje dojde k dalšímu nárůstu počtu těchto organizací.

6.2.1 Údaje o vybraných firmách a organizacích

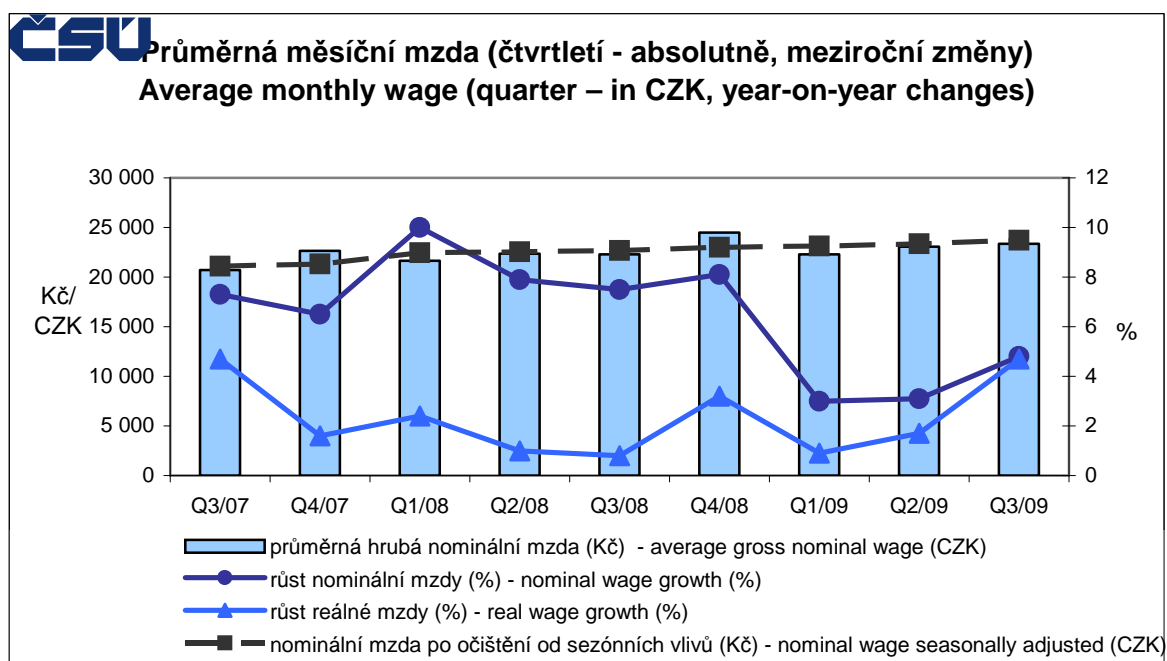
- a) **Barum Continental spol. s r. o.** - Společnost se v roce 1999 stala také největším závodem na výrobu pneumatik v Evropě. Těží jak z historie svého oboru (první pneumatiky u nás vyráběla již ve čtyřicátých letech firma Baťa), tak z moderních vývojových trendů a obchodní strategie. Spojení otrokovické pneumatikárny se strategickým zahraničním partnerem v roce 1993 se ukázalo navýsost správným rozhodnutím. Koncern Continental přinesl do Otrokovic nejen nejmodernější technologie a nové strojní zařízení, ale i novou podnikovou kulturu a nové přístupy k práci. Cílem vždy byl a stále zůstává spokojený zákazník. [9]
- b) **Krajská nemocnice T. Bati, a. s.** - Baťova nemocnice je jednou z největších nefakultních nemocnic v České republice, jejímž zřizovatelem je Zlínský kraj. Výstavba nemocnice byla zahájena v roce 1927. Skládá se z ústřední budovy pro operační sály, příjem nemocných, administrativu a specializovanými přízemními pavilóny. Baťova nemocnice neslouží jen obyvatelům města Zlína, ale celému okresu a celému kraji. Toto zdravotnické zařízení je z hlediska počtu zaměstnanců a dopadu na zajištění zdravotní péče pro obyvatele města na velmi vysoké úrovni. [21]
- c) **Univerzita T. Bati** - Je mladou, dynamicky se rozvíjející institucí, jež si za poměrně krátkou dobu své existence úspěšně vybudovala významné postavení v regionu, městě Zlíně a v celé České republice. Nejbližším cílem univerzity je stát se mezinárodně respektovanou vzdělávací a vědecko-výzkumnou institucí, vychovávající absolventy, kteří se uplatní nejen v České republice, ale i v celém evropském prostoru. Na UTB jsou uskutečňovány studijní programy Celoživotního vzdělávání, senioři mohou navštěvovat Univerzitu třetího věku, která nabízí studijní cykly Technicko ekonomický, Společensko vědní a Výtvarné umění. Od roku 2002 je UTB členem EUA (European University Association), jež sdružuje více než 600 univerzit ze 45 zemí Evropy. Prostřednictvím EUA má univerzita možnost podílet se na všech jejích významných aktivitách podporujících vyšší vzdělávání v Evropě a prezentovat se tím v celé akademické obci Evropy. [23]
- d) **FATRA, a. s.** - Fatra je součástí skupiny AGROFERT HOLDING, která sdružuje silné subjekty mající vazbu na zemědělství, potravinářství a chemii. Patří mezi

zpracovatele plastů. Fatra je nedílnou součástí plastikářského průmyslu v ČR a ve střední Evropě. V roce 2009 za výrobky a služby utržila téměř 81 milionů EUR a více jak polovina produkce směřovala na zahraniční trhy. Fatra provozuje moderní technologie na zpracování plastů ve dvou výrobních závodech v Napajedlech a Chropyni. [12]

6.3 Údaje o mzdách

Ve 3. čtvrtletí 2009 vzrostla průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství o 4,8 % proti stejnému období předchozího roku, reálná mzda vzrostla o 4,7 %. Tento relativně vysoký růst byl však ovlivněn strukturálními vlivy, zejména propouštěním zaměstnanců s nižšími mzdami a poklesem nemocnosti. Objem mezd poklesl o 2,4 %, počet zaměstnanců o 6,9 %. Průměrná nominální mzda na fyzické osoby, bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců, vzrostla ve 3. čtvrtletí 2009 meziročně o 4,1 %. [11]

Graf č. 2 Průměrná měsíční mzda

Zdroj: Český statistický úřad

7 NEZAMĚSTNANOST V TABULKÁCH A GRAFECH

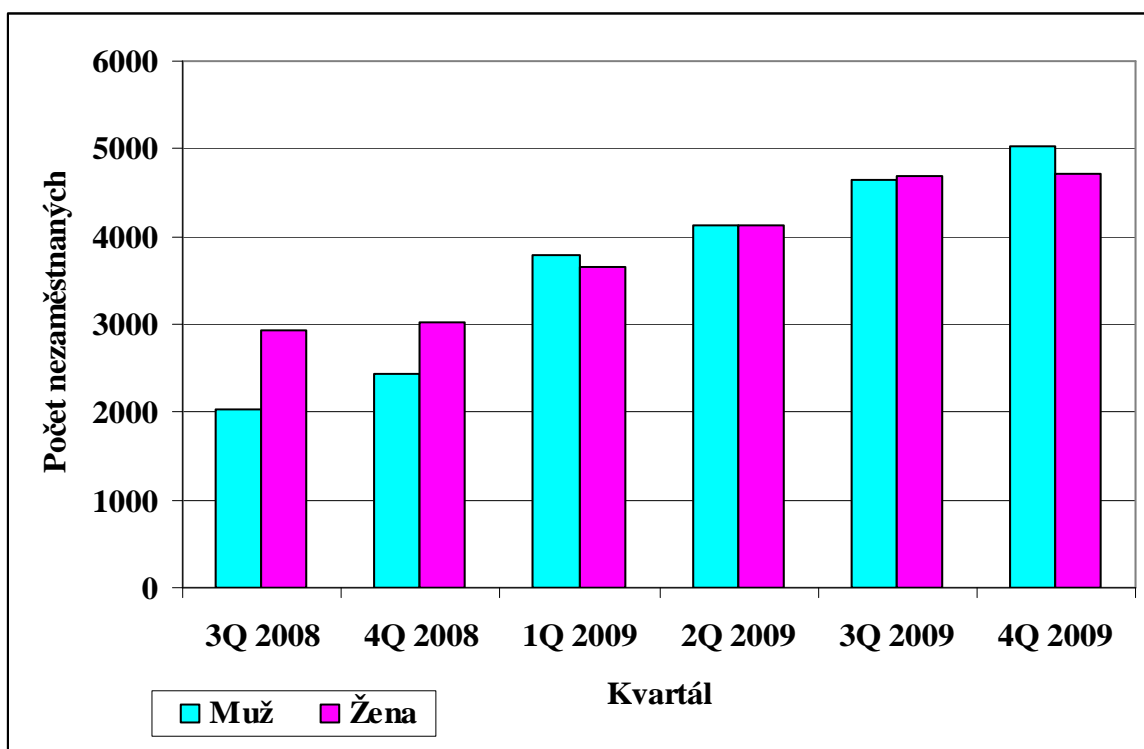
K 31. prosinci 2009 bylo na Úřadě práce ve Zlíně evidováno celkem 9 754 uchazečů o zaměstnání, z toho 4 723 žen (tj. 48,4 %) a 5 031 mužů (tj. 51,6 %).

Oproti 3. čtvrtletí roku 2008 je to téměř 100 %ní nárůst. V té době bylo celkem 4 964 uchazečů o zaměstnání, z toho 2 942 žen (tj. 59,6%) a 2 022 mužů (tj. 40,4%).

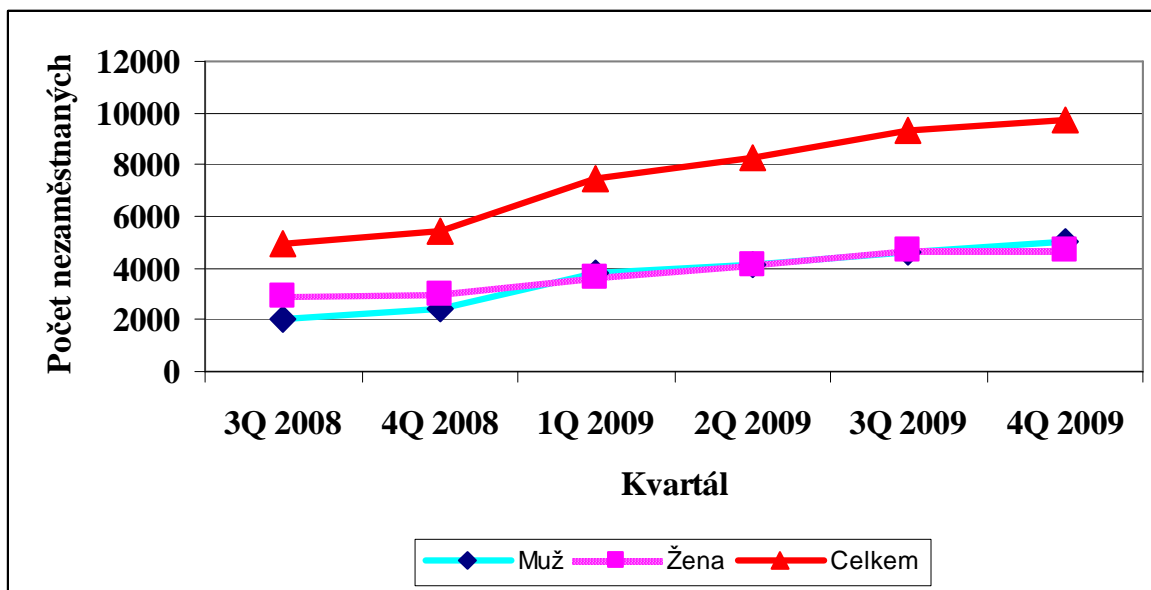
Tab. č. 4 Vývoj počtu nezaměstnaných podle pohlaví

Pohlaví	Počet nezaměstnaných					
	3Q 2008	4Q 2008	1Q 2009	2Q 2009	3Q 2009	4Q 2009
Muž	2 022	2 434	3 781	4 130	4 651	5 031
Žena	2 942	3 031	3 665	4 133	4 695	4 723
Celkem	4 964	5 465	7 446	8 263	9 346	9 754

Graf č. 3 Vývoj počtu nezaměstnaných podle pohlaví

Graf č. 4 Vývoj počtu nezaměstnaných

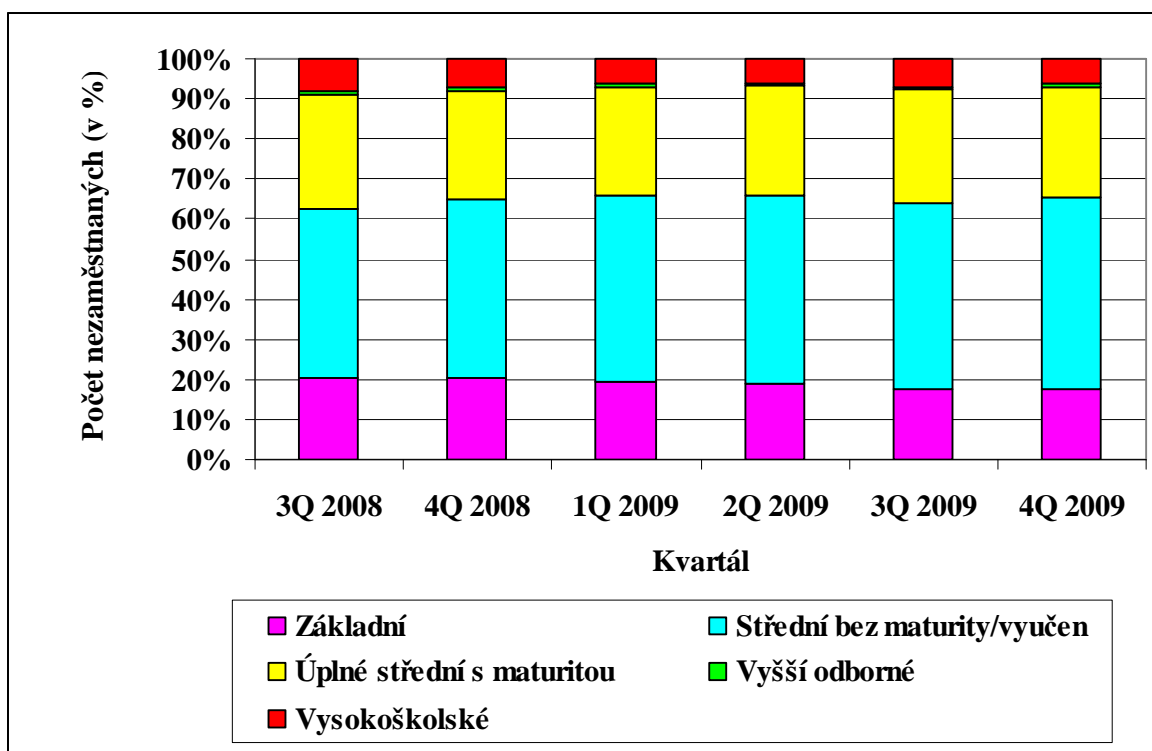
Následující tabulka znázorňuje vývoj celkového počtu nezaměstnaných podle vzdělání. 31. prosince 2009 bylo 1 729 (tj. 17,7 %) nezaměstnaných se základním vzděláním, 4 657 (tj. 47,7 %) se středním vzděláním bez maturity, 2 698 (tj. 27,6 %) s úplným středním s maturitou, 77 (tj. 0,1 %) s vyšším odborným a 603 (tj. 6,9 %) s vysokoškolským.

Pro lepší přehled bylo zvoleno pouze 5 stupňů vzdělání. Součástí základního vzdělání jsou lidé bez vzdělání a s neúplným základním vzděláním. Součástí středního bez maturity/vyučen jsou nižší střední vzdělání, nižší střední odborné, střední odborné s výučním listem, střední a střední odborné bez maturity a výučního listu. Úplné střední s maturitou zahrnuje úplné střední vzdělání, úplné střední odborné s maturitou a výučním listem, úplné střední odborné s maturitou bez výučního listu. Do vysokoškolského vzdělání je zahrnuto bakalářské vzdělání, magisterské a doktorandské.

Tab. č. 5 Vývoj nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání

Vzdělání	Počet nezaměstnaných					
	3Q 2008	4Q 2008	1Q 2009	2Q 2009	3Q 2009	4Q 2009
Základní	1 023	1 121	1 432	1 586	1 651	1 729
Střední bez maturity/vyučen	2 073	2 427	3 464	3 842	4 309	4 657
Úplné střední s maturitou	1 425	1 479	2 021	2 283	2 679	2 698
Vyšší odborné	49	57	62	52	61	77
Vysokoškolské	394	381	467	500	646	603
Celkem	4 964	5 465	7 446	8 263	9 346	9 764

Graf č. 5 Vývoj nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání

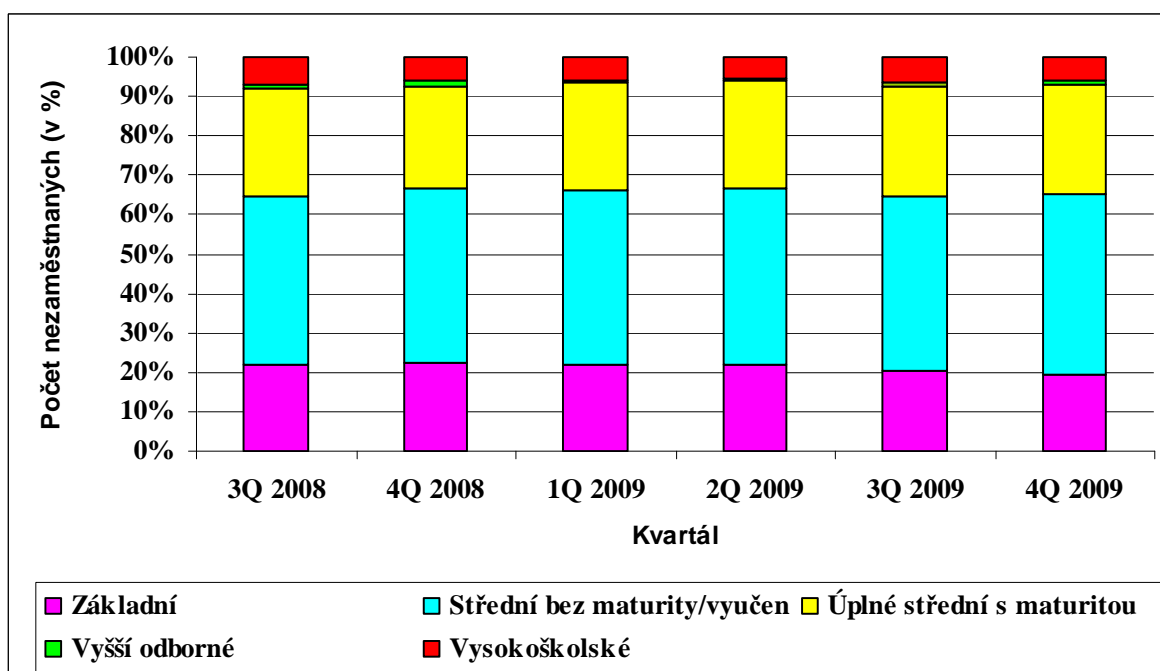

Následující tabulka znázorňuje vývoj nezaměstnaných žen podle vzdělání. 31. prosince 2009 bylo 923 (tj. 19,5 %) nezaměstnaných žen se základním vzděláním, 2 148 (tj. 45,5 %) se středním vzděláním bez maturity, 1 327 (tj. 28 %) s úplným středním s maturitou, 50 (tj. 1 %) s vyšším odborným a 275 (tj. 6 %) s vysokoškolským.

Tab. č. 6 Vývoj počtu nezaměstnaných žen podle dosaženého vzdělání

Vzdělání	Počet nezaměstnaných žen					
	3Q 2008	4Q 2008	1Q 2009	2Q 2009	3Q 2009	4Q 2009
Základní	647	674	807	904	949	923
Střední bez maturity/vyučen	1 254	1 341	1 621	1 854	2 086	2 148
Úplné střední s maturitou	805	792	991	1 118	1 317	1 327
Vyšší odborné	30	36	36	32	38	50
Vysokoškolské	206	188	210	225	305	275
Celkem	2 942	3 031	3 665	4 133	4 695	4 723

Graf č. 6 Vývoj počtu nezaměstnaných žen podle dosaženého vzdělání

Tento graf nádherně zobrazuje fakt, že nejvíce nezaměstnaných žen, a to ve všech sledovaných kvartálech, je se středním vzděláním bez maturity, či-li vyučeny.

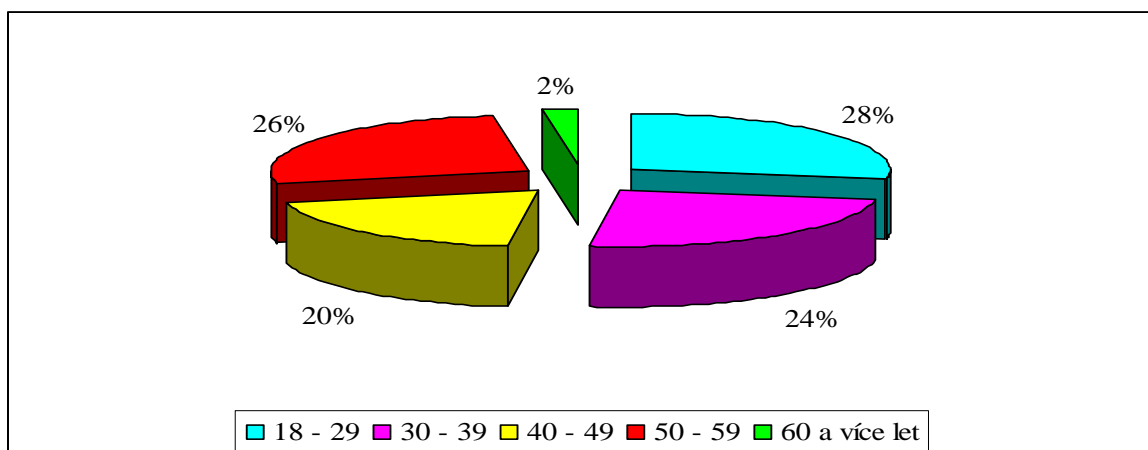
Další tabulka naznačuje vývoje nezaměstnanosti podle věku. Vývoje je opět kontinuální a stejnoměrně narůstají všechny věkové kategorie.

Tab. č. 7 Vývoj počtu nezaměstnaných podle věku

Věk	Počet nezaměstnaných					
	3Q 2008	4Q 2008	1Q 2009	2Q 2009	3Q 2009	4Q 2009
18 - 29	1 499	1 519	2 148	2 268	2 785	2 705
30 - 39	1 061	1 260	1 715	1 959	2 136	2 377
40 - 49	987	1 112	1 563	1 678	1 789	1 932
50 - 59	1 305	1 456	1 853	2 116	2 367	2 530
60 a více	112	118	167	242	269	220
Celkem	4 964	5 465	7 446	8 263	9 346	9 764

Ve čtvrtém kvartálu roku 2009 bylo 2 705 (27,7 %) nezaměstnaných do 29 let, 2 377 (24,3 %) do 39 let, 1 932 (19,8 %) do 49 let, 2 530 (26 %) do 59 let a 220 (2,2 %) nad 60 let.

Graf č. 7 Procentuální rozdělení nezaměstnaných ve 4Q 2009

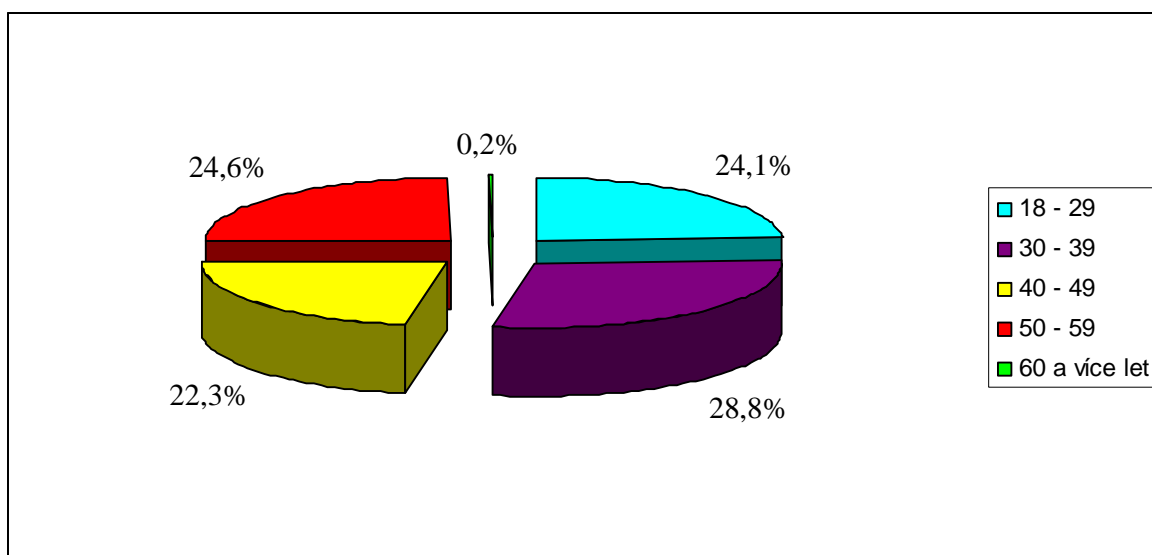
Na grafu můžeme vidět, že nezaměstnanost je rovnoměrně rozdělena mezi skoro všechny věkové kategorie. Stranou zůstávají nezaměstnaní v nejvyšší věkové kategorii, tj. 60 a více let. Ti zaujímají pouze 2 %.

Tab. č. 8 Vývoj počtu nezaměstnaných žen podle věku

Věk	Počet nezaměstnaných žen					
	3Q 2008	4Q 2008	1Q 2009	2Q 2009	3Q 2009	4Q 2009
18 - 29	801	739	919	955	1 202	1 140
30 - 39	754	818	951	1 154	1 298	1 361
40 - 49	650	699	888	967	1 020	1 053
50 - 59	729	767	898	1 051	1 166	1 160
60 a více	8	8	9	6	9	9
Celkem	2 942	3 031	3 665	4 133	4 695	4 723

V předchozí tabulce jsou zajímavé dva údaje týkající se nezaměstnanosti žen podle věku. A to ve 4. kvartálu roku 2009 v nejnižší věkové kategorii, kdy oproti předchozímu kvartálu došlo ke snížení počtu nezaměstnaných z 1 202 na 1 140. Stejná situace je i ve věkové kategorii 50 – 59 let.

Graf č. 8 Procentuální rozdělení nezaměstnaných žen ve 4Q 2009

Následující tabulka ukazuje, jak se vyvíjel celkový počet nezaměstnaných podle jejich délky evidence na Úřadě práce ve Zlíně. Opět máme k dispozici 6 kvartálů, 2 z roku 2008 a zbývající tvoří rok 2009.

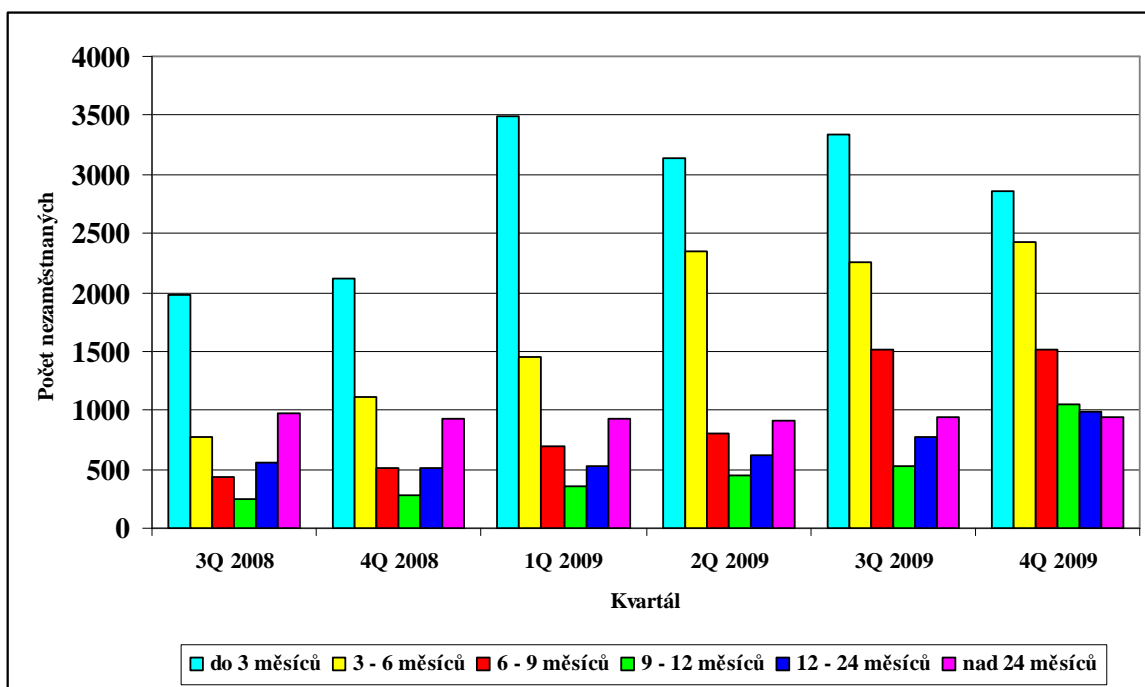
V každém z kvartálů tvoří nejvyšší počet nezaměstnaných lidé s délkou evidence do 3 měsíců, respektive do 6ti měsíců. Alarmující jsou počty nezaměstnaných ve 4. kvartálu roku 2009 a to v délce nezaměstnanosti od 9 do 12 měsíců. Oproti předchozímu čtvrtletí se jedná o 100 %ní nárůst. Tato dlouhodobější nezaměstnanost negativně ovlivňuje každého jedince. Lidé ztrácejí své denní návyky a kontakt s okolím. Nyní, v době celosvětové hospodářské krize, berou vzdělání lidé méně kvalifikovanou a méně placenou práci.

Tab. č. 9 Vývoj počtu nezaměstnaných podle délky evidence

Délka nezaměstnanosti	Počet nezaměstnaných v jednotlivých čtvrtletích					
	3Q 2008	4Q 2008	1Q 2009	2Q 2009	3Q 2009	4Q 2009
do 3 měsíců	1 982	2 116	3 489	3 141	3 341	2 852
3 - 6 měsíců	779	1 111	1 449	2 345	2 255	2 421
6 - 9 měsíců	432	511	694	796	1 512	1 509
9 - 12 měsíců	240	277	360	453	526	1 047
12 - 24 měsíců	553	516	527	611	767	988
nad 24 měsíců	978	934	927	917	945	947
Celkem	4 964	5 465	7 446	8 263	9 346	9 764

Graf na další straně názorně zobrazuje situace z předchozí tabulky. Jak již bylo zmíněno, všem kvartálům vévodí krátkodobě nezaměstnaní, cca do 6ti měsíců evidence.

Graf č. 9 Vývoj počtu nezaměstnaných podle délky evidence

Dalším zajímavým ukazatelem je analýza vývoje počtu neobsazených míst podle klasifikace zaměstnání KZAM.

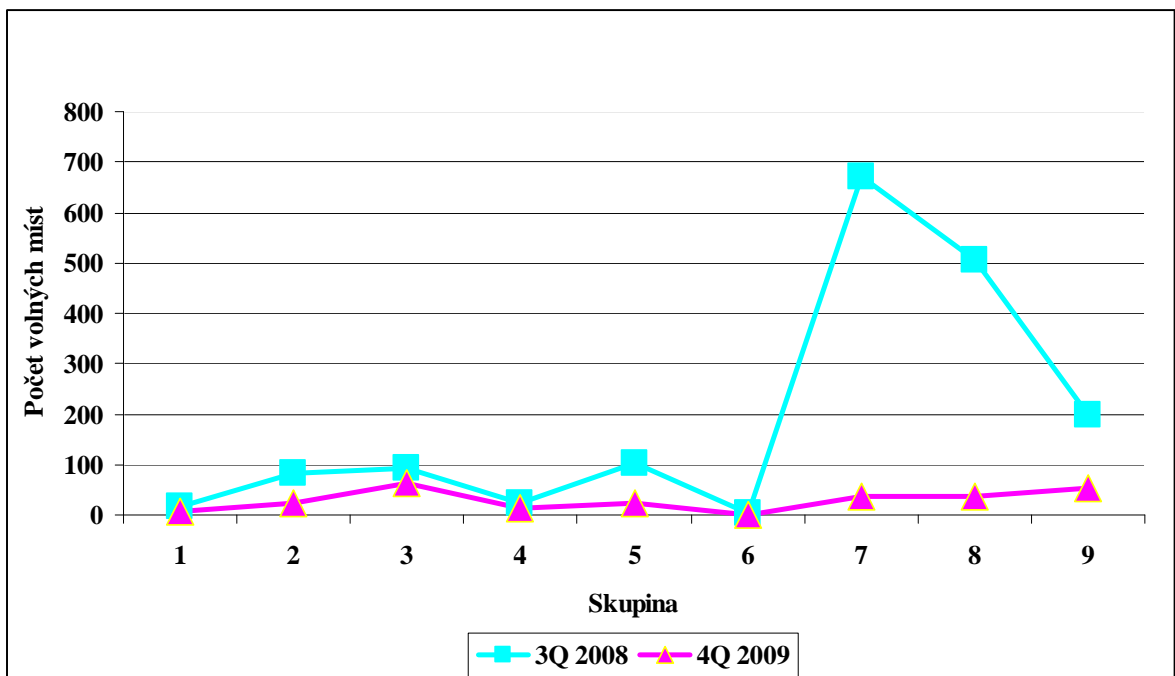
Tab. č. 10 Vývoj počtu neobsazených míst podle KZAM

Kód	Popis	Aktuální počet volných míst	
		3Q 2008	4Q 2009
1	Zákonodárci, vedoucí a řídicí pracovníci	18	5
2	Vědečtí a odborní duševní pracovníci	83	24
3	Technici, zdravot., pedagog. pracovníci	92	64
4	Nižší administrativní pracovníci	24	12
5	Provozní pracovníci ve službách a obchodě	103	23
6	Kvalifik. dělníci v zemědělství a lesnictví	2	1
7	Řemeslníci, kvalifik. výrobci, zpracovatelé	671	35
8	Obsluha strojů a zařízení	505	36
9	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	198	53
Celkem		1696	253

V tabulce můžeme vidět, jak se rapidně zhoršila situace ve 4. kvartálu s volnými pracovními místy oproti 3. kvartálu roku 2008. Skoro osminásobně poklesl počet volných pracovních míst. Nejvíce se tato situace odrazila u skupiny Řemeslníků, kvalifikovaných výrobců a zpracovatelů. Ve třetím kvartálu roku 2008 bylo 671 volných míst a na konci roku 2009 už jen 35 míst. Obdobná situace i je i skupiny Obsluhy strojů a zařízení, kdy počet pracovních míst z 505 poklesl na pouhých 36.

Výše popsanou situace zobrazím pro lepší přehlednost i graficky.

Graf č. 10 Vývoj počtu neobsazených míst podle KZAM

8 VLASTNÍ DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Hlavním cílem v této části diplomové práce je potvrzení či vyvrácení hypotéz, které jsem si nadefinovala v úvodu praktické části.

K získání potřebných dat byla použita kvantitativní metoda dotazníku. Dotazník obsahoval 15 jasně formulovaných otázek týkajících se základních údajů jednotlivých uchazečů o zaměstnání, stejně jako i otázky související s ekonomickou krizí a jejími dopady na adresu nezaměstnaných. Všechny otázky byly uzavřené, aby zbytečně časově neobtěžovaly respondenty a závěry z nich plynoucí byly jasné a jednoduché pro budoucí interpretaci. Dotazník byl plně anonymní a závěry z něj plynoucí jsou použity pouze pro zdárné zpracování této diplomové práce.

8.1 Přípravné, organizační a realizační práce

Vlastní výzkum byl rozdělen do několika kroků:

- a) stanovení výzkumného problému;
- b) studium literárních pramenů, které se týkaly dané problematiky, tj. nezaměstnanosti a kvality života nezaměstnaných;
- c) oslovení Úřadu práce ve Zlíně, neboť pro tento způsob výzkumu byl nutný souhlas vedoucího této organizace;
- d) sestavení samotného dotazníku, volba otázek;
- e) vlastní dotazování v prostorách Úřadu práce ve Zlíně;
- f) zpracování dotazníkové šetření a následná interpretace zjištěných výsledků;
- g) návrhy opatření, která směřují ke zmírnění důsledků ekonomické krize.

8.2 Vzorek výzkumu

Při sběru těchto dat jsem postupovala trošku netradičně. Dotazníky jsem nezanesla na Úřad práce ve Zlíně a nenechala je pouze v prostorách úřadu, kde by je uchazeči o zaměstnání sami, ve chvílce volného času, kdy čekají na schůzku se svým zprostředkovatelem, vyplnili. Obávala jsem se velmi malé návratnosti a z toho plynoucích nekvalitních závěrů.

Z těchto důvodů jsem se rozhodla, že při vyplňování dotazníků budu uchazečům o zaměstnání osobně k dispozici a pomůžu jim při případném vzniku jakéhokoliv problému během vyplňování.

Výzkumný vzorek činilo 124 uchazečů o zaměstnání, kteří se 24. února 2010 zdržovali v prostorách Úřadu práce ve Zlíně. Z tohoto počtu, 28 oslovených odmítlo dotazník vyplnit a to i přes to, že byli ústně znovu upozorněni na skutečnost, že dotazník je anonymní a data nebudou veřejně publikována. Jako důvod nesoučinnosti uváděli, že nemají dostatek času nebo náladu na jeho vyplnění. Samozřejmě jsem tuto skutečnost respektovala a dále je neobtěžovala.

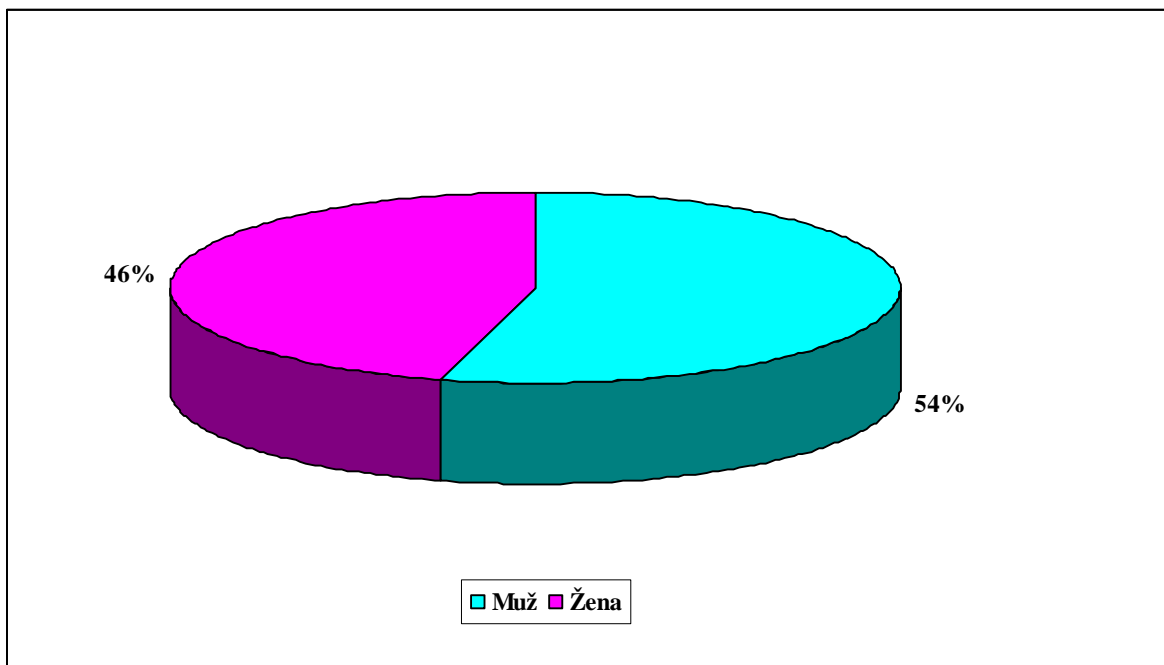
9 VYHODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH OTÁZEK Z DOTAZNÍKU

1. Pohlaví

Na začátku se obvykle objevují otázky úvodní, které navazují kontakt s dotazovaným. První otázka se týkala klasického rozdělení pohlaví. Nezaměřovala jsem se více na žádnou skupinu respondentů z hlediska pohlaví.

Z grafu je patrné, že výběr respondentů, byl vyvážený a zcela nestranný. Z celkového počtu 96ti respondentů, kteří dotazník vyplnili, bylo 52 mužů (tj. 54 %) a 44 žen (tj. 46 %). Tato data ukazují vyváženost pohlaví mezi dotazovanými.

Graf č. 11 Procentuální rozdělení respondentů podle pohlaví

2. Věk respondenta

Druhou, opět kontaktní otázkou, bylo zjištění a rozdělení respondentů podle věku. I v tomto případě jsem se nezaměřovala na žádnou z věkových kategorií. Snažila jsem se o co nejobjektivnější výzkum.

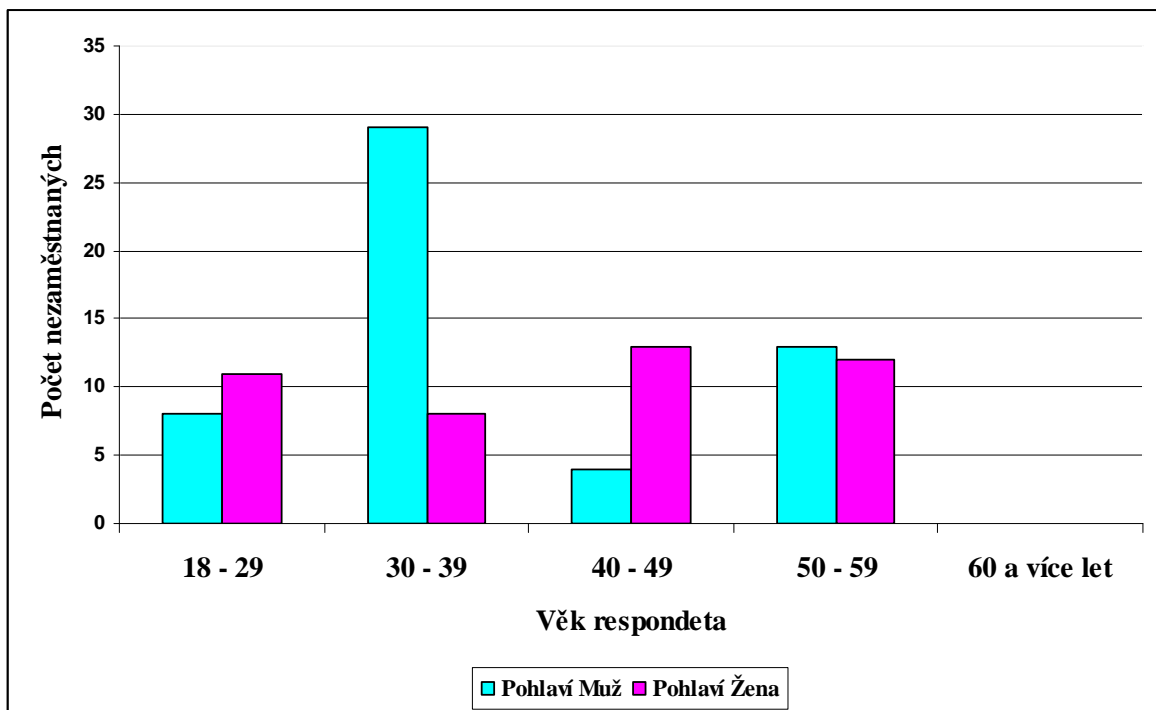
Následující tabulka a graf znázorňují věkové rozdělení v závislosti na jednotlivých pohlavích respondentů.

Tab. č. 11 Věkové rozdělení respondentů

Věk	Pohlaví	
	Muž	Žena
18 - 29	8	11
30 - 39	29	8
40 - 49	4	13
50 - 59	13	12
60 a více let	0	0
Celkem	54	44

Pro větší názornost zobrazím danou skutečnost ještě graficky.

Graf č. 12 Věkové rozdělení respondentů

Z grafu je patrné, že v první i ve čtvrté věkové kategorii je věkové rozdělení respondentů relativně stejnoměrně rozložené. Ve věku 18 – 29 let bylo osloveno 8 mužů a 11 žen, v kategorii 50 – 59 let 13 mužů a 12 žen. Ve věkové kategorii 60 a více let nebyl osloven žádný respondent.

Zvláštní překvapením je vysoký počet oslovených respondentů ve druhé věkové kategorii, pohlaví muž. V této kategorii byla více než polovina všech oslovených mužů, tj 29. Tento stav si můžeme pouze vysvětlovat tím, že jde o muže s nižším dosaženým vzděláním.

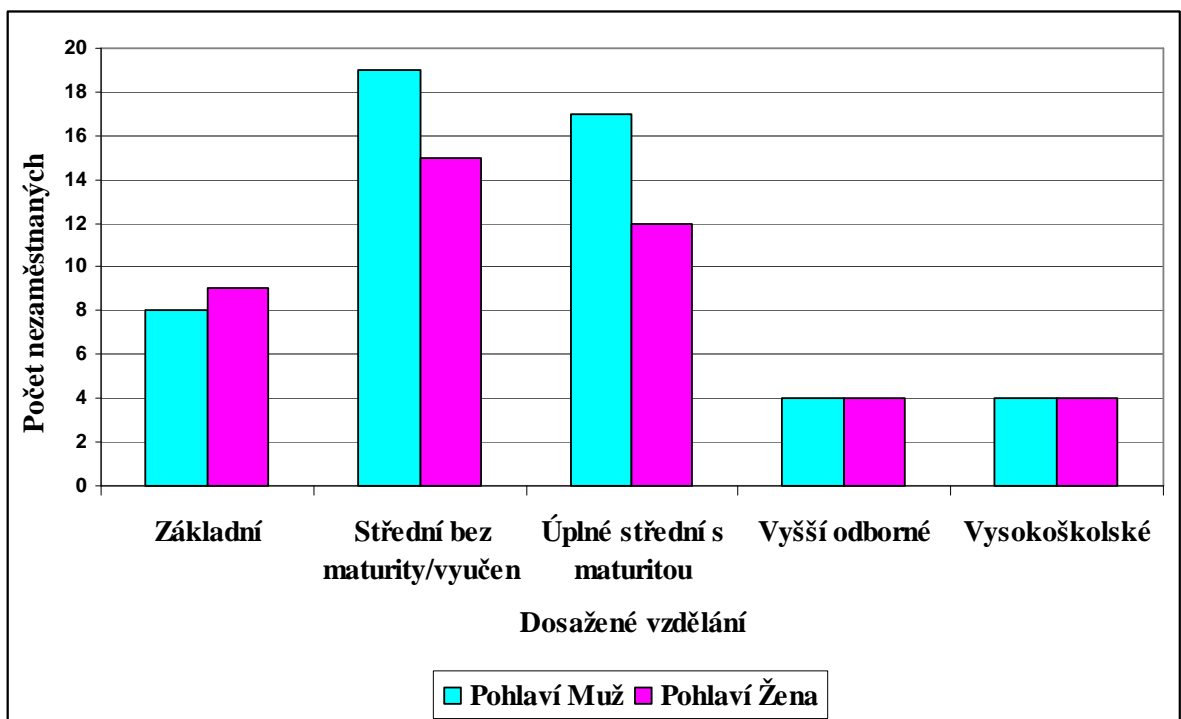
Oproti tomu ženy, dosahují v této kategorii nejnižších počtů, pouze 8 z celkového počtu 44 oslovených respondentek.

3. Dosažené vzdělání

Dosažené vzdělání hraje klíčovou roli při hledání zaměstnání. Obecně platí, že lidé s vyšším vzděláním hledají práci snadněji než ty s nižším a také jsou svým zaměstnavatelem lépe ohodnoceni.

Nyní, v době celosvětové ekonomické krize se situace při zaměstnávání trochu změnila. Vzdělání lidé berou i méně kvalifikovanou a placenou práci a na ty s nízkým vzděláním často nezbyvá už nic a jsou odkázáni na pomoc úřadů práce.

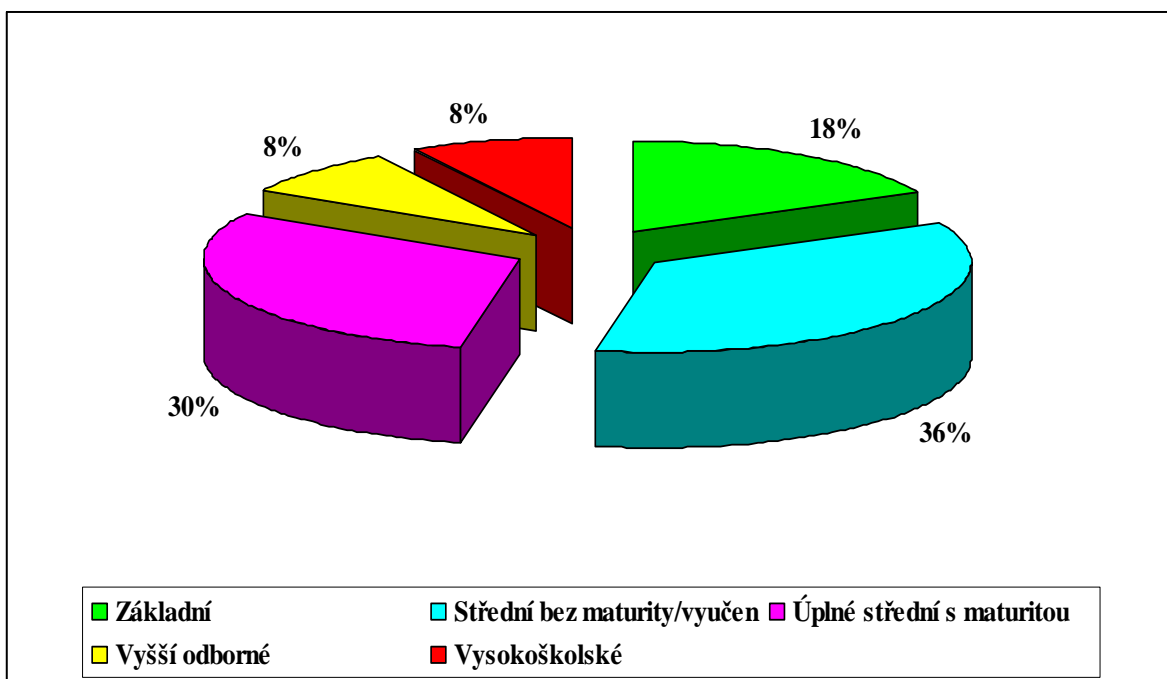
Graf č. 13 Rozdělení respondentů podle dosaženého vzdělání a pohlaví

Graf č. 13 znázorňuje počty mužů a žen v závislosti na jejich nejvyšším dosaženém vzdělání. Nejčastěji do evidence úřadu práce dostávají lidé s nižší vzděláním. Jedná se o Střední vzdělání bez maturity, či-li vyučen. V této kategorii bylo 19 dotázaných mužů a 15 žen. Obdobná situace je u o stupeň vyššího vzdělání. Nejméně nezaměstnaných je ve

čtvrtém a pátém stupni, tj. vzdělání vyšší odborné a vysokoškolské. V každé z těchto dvou posledně jmenovaných je po čtyřech nezaměstnaných mužů i žen.

Graf č. 14 Procentuální rozdělení všech respondentů podle dosaženého vzdělání

I z procentuálního rozdělení všech respondentů je patrné, že nevíce nezaměstnaných je ve skupině Střední vzdělání bez maturity/vyučen a to celých 36 % dotázaných respondentů a u Úplného středního vzdělání s maturitou a to 30 % všech dotázaných.

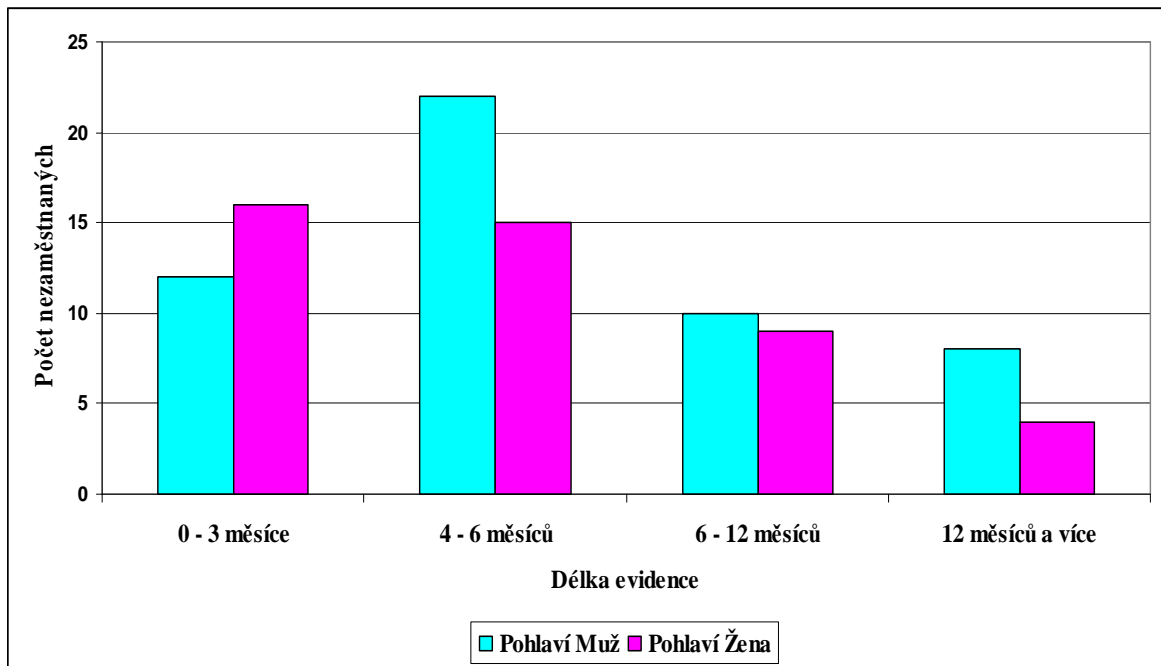
4. Délka evidence na Úřadu práce ve Zlíně

Důležitým faktorem, který ovlivňuje kvalitu života nezaměstnaných je délka evidence na úřadě práce. Čím déle je člověk evidován, tím rychleji ztrácí denní návyky, částečně i kontakt se svým okolím.

Podle zákona č. 245/2004 Sb., o zaměstnanosti, mají lidé do 50ti let věku (pokud splňují podmínky dané tímto zákonem) nárok na podporu v nezaměstnanosti v délce 5ti měsíců. Nad 50 do 55 let 8 měsíců a nad 55 let 11 měsíců.

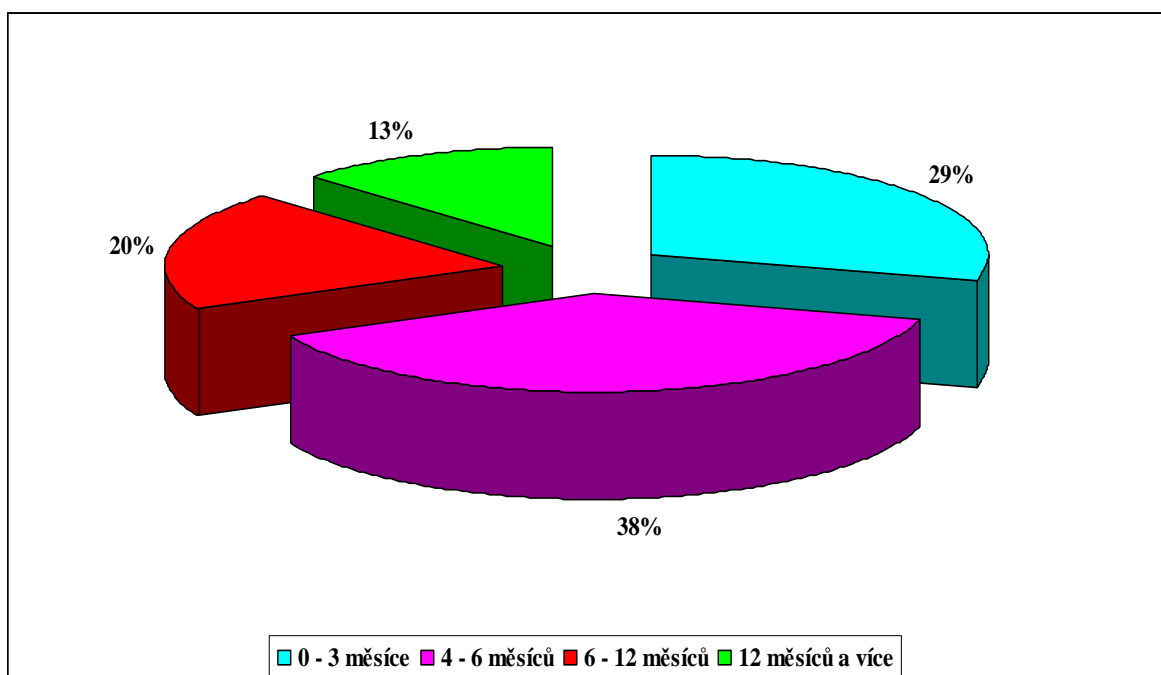
Po uplynutí této doby úřad práce přestává vyplácet podporu v nezaměstnanosti a lidé tak přicházejí o finanční prostředky, které pro ně jsou v této nelehké situaci velmi důležité.

Graf č. 15 Délka evidence uchazečů o zaměstnání podle pohlaví

Graf č. 15 znázorňuje dobu evidence uchazečů rozděleného podle pohlaví. Je zde patrné, že převažuje krátkodobá nezaměstnanost, tj. nezaměstnanost do 6ti měsíců, která nemá až tak fatální důsledky na nezaměstnané, neboť po tuto dobu mají nárok na podporu v nezaměstnanosti (za splnění podmínek daných zákonem o zaměstnanosti) a ta částečně pokrývá náklady související se ztrátou zaměstnání.

Graf č. 16 Procentuální rozdělení všech respondentů podle délky evidence

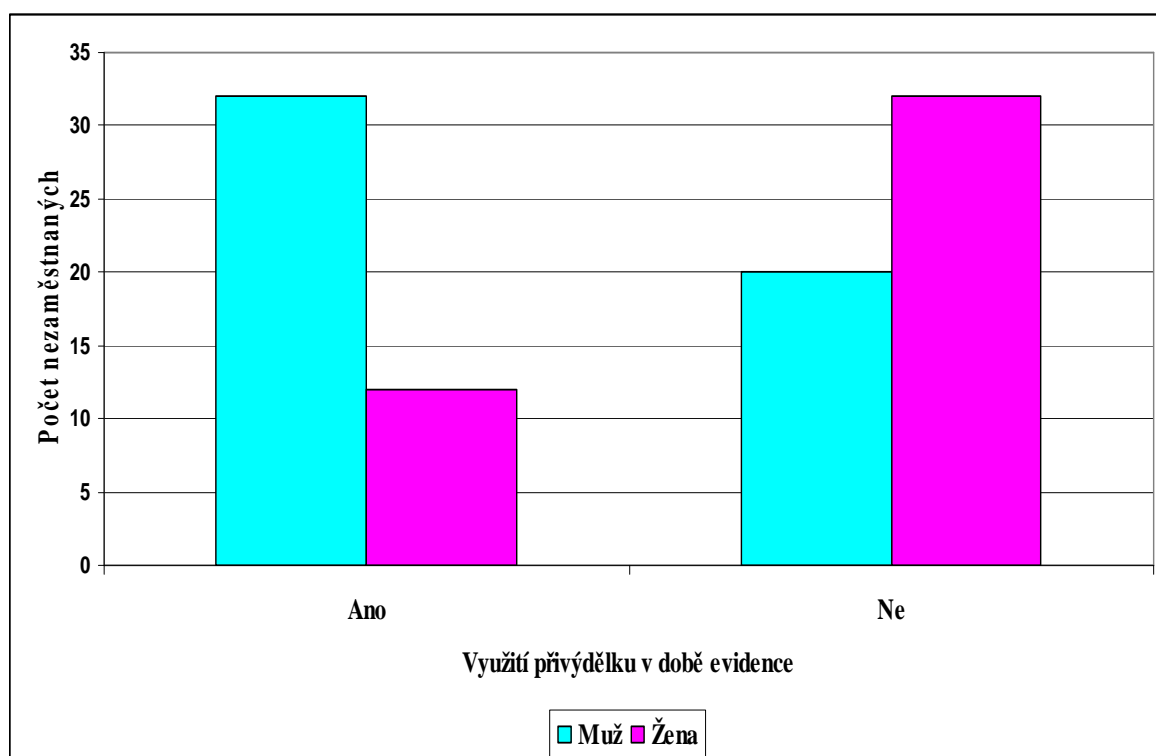
Graf č. 16 ukazuje, že opravdu dominuje krátkodobá nezaměstnanost. Od 0 do 3 měsíců činí 29 % (tj. 28) dotázaných respondentů a nezaměstnanost od 4 do 6ti měsíců činí 38 % (tj. 37) všech dotázaných.

5. Zda nezaměstnaní využívají v době evidence možnosti přivýdělku

Odpovědi na tuto otázku se mezi muži a ženami velmi lišily. Zatímco muži odpovídali na tuto otázku většinou kladně (tj. 32 respondentů), že využívají možnosti přivýdělku v době evidence, ženy ve stejném počtu, (tj. 32 respondentů) záporně.

Podle mého názoru je tento fakt odrazem skutečnosti a aktuální situace, kdy jsou na trhu práce k mání především kvalifikované a řemeslné profese s praxí, k nimž mají všeobecně mnohem blíže muži než ženy. Ty se naopak shánějí po kancelářských či administrativních postech, které však již bývají povětšinou obsazeny.

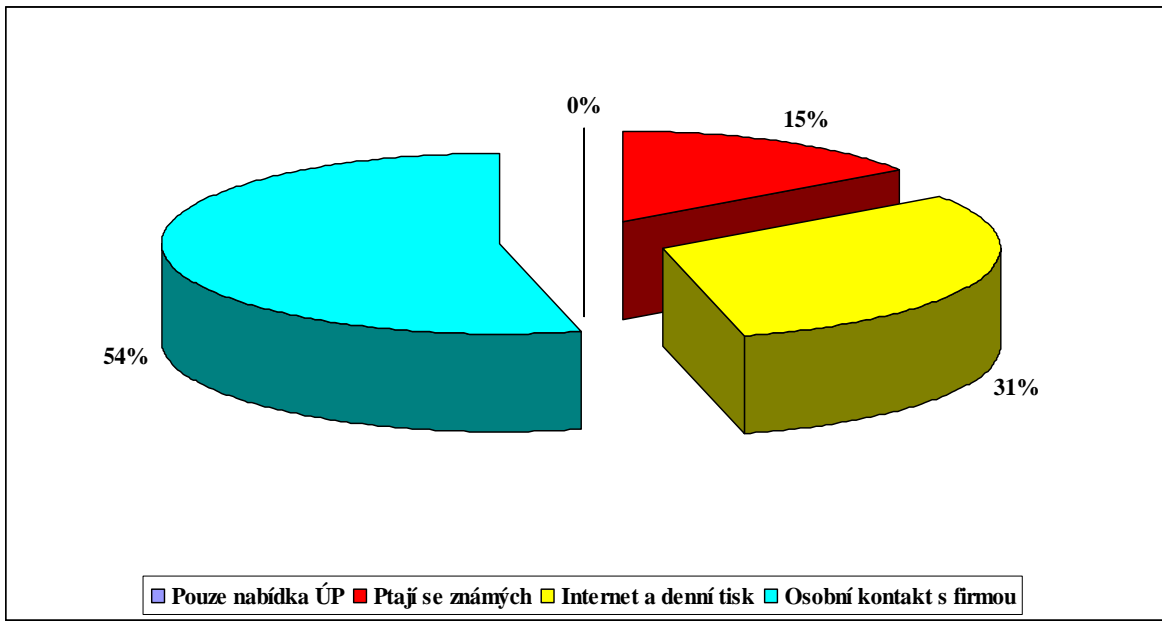
Graf č. 17 Využití či nevyužití přivýdělku v době evidence

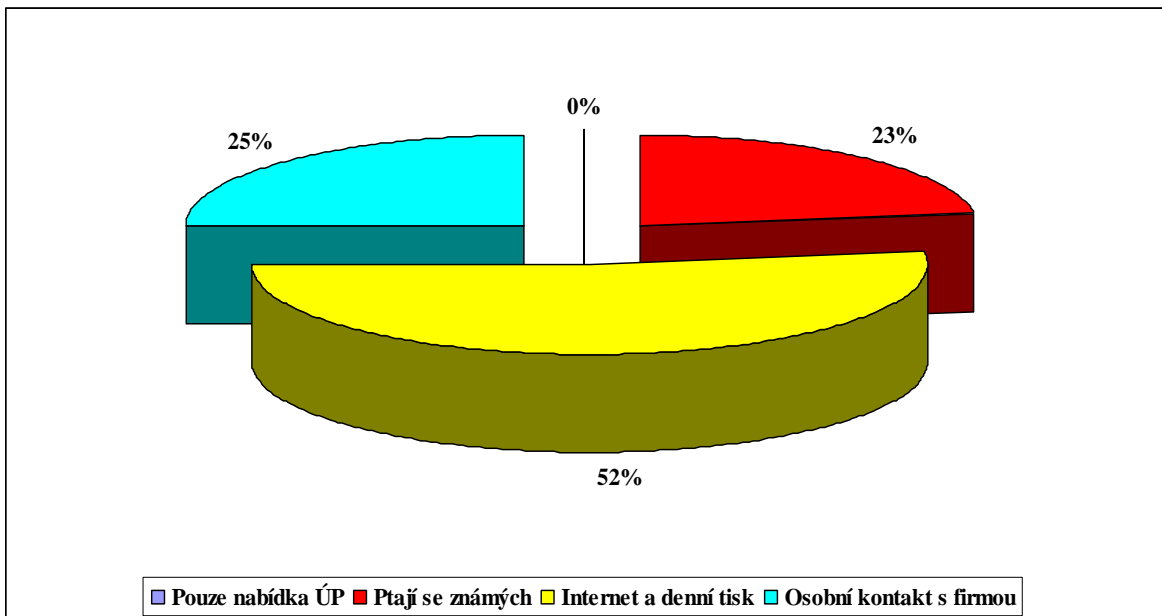
6. Způsob hledání nového zaměstnání

Následující grafy ukáží, zda je postoj mužů, respektive žen, při hledání nového zaměstnání aktivní či pasivní.

Graf č. 18 Jak si muži hledají své nové zaměstnání

Graf č. 19 Jak si ženy hledají své nové zaměstnání

Grafy naznačují, že obě cílové skupiny nenechávají hledání nového zaměstnání pouze na úřadech práce, ale snaží se sami aktivně do procesu zapojit. U mužů i žen je způsob hledání trochu odlišný. 54 % (tj. 28) mužů obchází firmy a osobně s nimi navazuje kontakt.

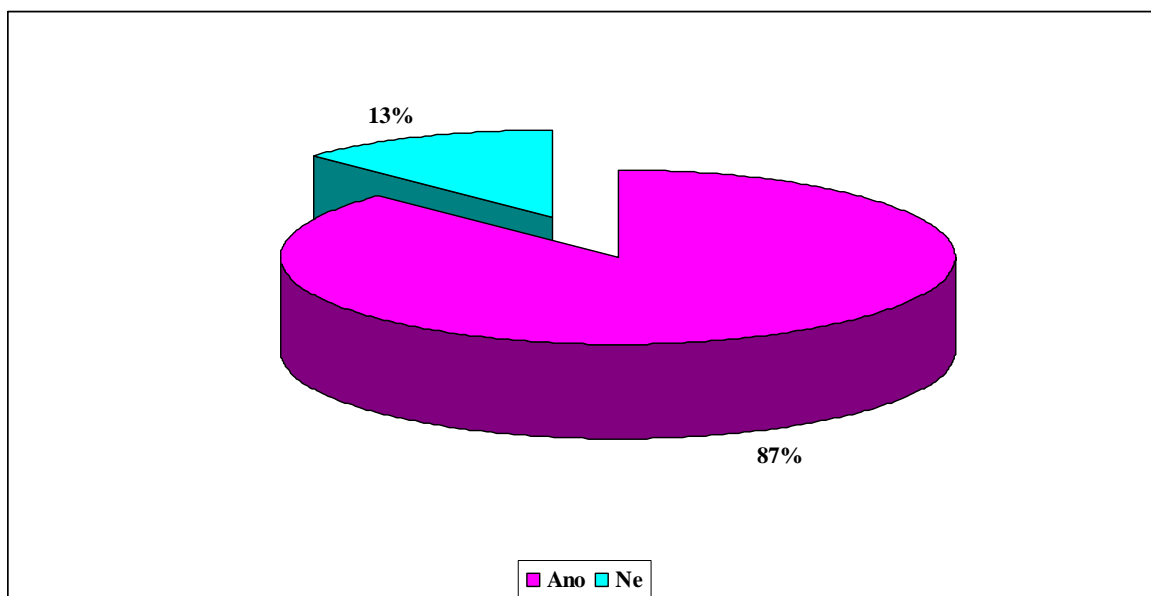
Zatímco ženy dávají přednost internetu a dennímu tisku a to celých 52 % dotázaných, až poté obcházejí firmy osobně (25 %) nebo kontaktují své známé (23 %) s prosbou, zda-li neví ve svém okolí o nějakém volném místě, které by bylo pro ně vhodné.

7. Ochota či neochota se rekvalifikovat na jiný obor, než ten, v němž doposud působili

Tento faktor je do značné míry ovlivněn množstvím rekvalifikačních kurzů nabízených úřady práce. Podle mých informací je největší zájem o kurzy obsluhy osobního počítače a to hlavně mezi staršími uchazeči o zaměstnání, či rozšíření řidičského oprávnění nebo kurzy mzdových účetní.

Cílem rekvalifikace je získání nové kvalifikace, případně jde o její prohloubení, rozšíření či obnovu. Rekvalifikace je vhodná pro uchazeče o zaměstnání v tom případě, pokud se nemohou uplatnit ve své profesi nebo když nesplňují kvalifikační požadavky zaměstnavatelů a současně mají také zájem naučit se něco nového.

Graf č. 20 Ochota či neochota se rekvalifikovat na jiný obor

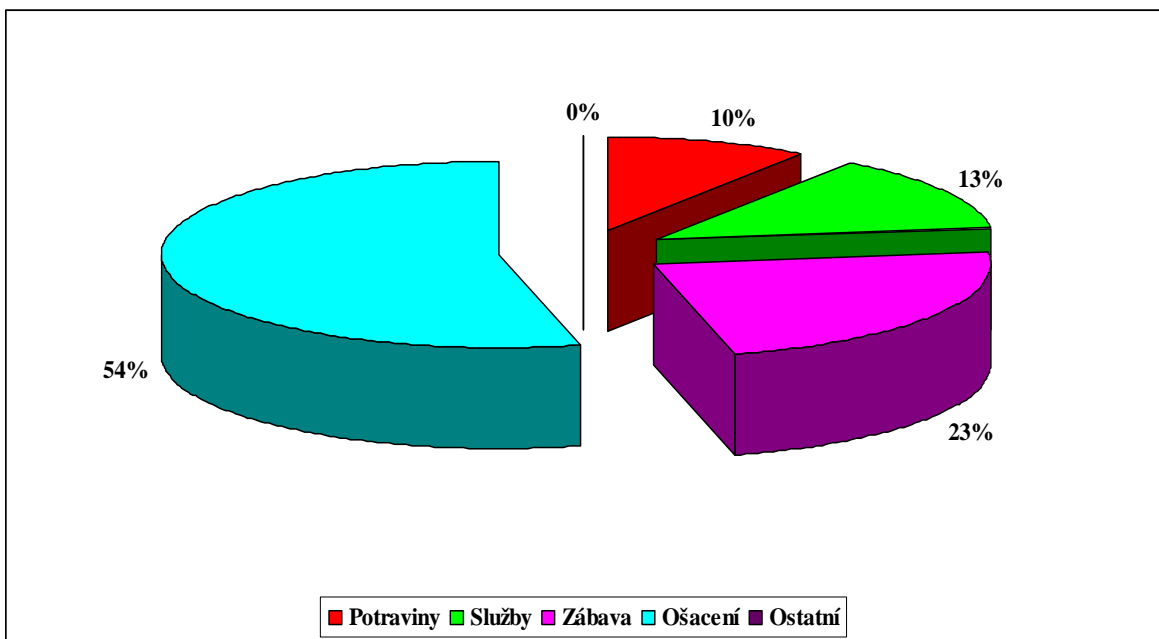
Z grafu č. 20 můžeme vyčíst, že z celkového počtu 96 respondentů, kteří byli ochotni dotazník vyplnit, odpovědělo 84 (tj. 87 %) kladně a pouhých 12 respondentů (tj. 13 %) záporně.

Z těchto hodnot lze usuzovat, že respondenti mají o rekvalifikační kurzy nabízených úřady práce zájem. Lidé se snaží všemi možnými způsoby přizpůsobit se náročným požadavkům zaměstnavatelů. V této době, kdy na jedno pracovní místo, čekají desítky lidí, to jinak ani nejde. Konkurence je silná a bez zkušeností a kvalitního vzdělání se člověk neobejde.

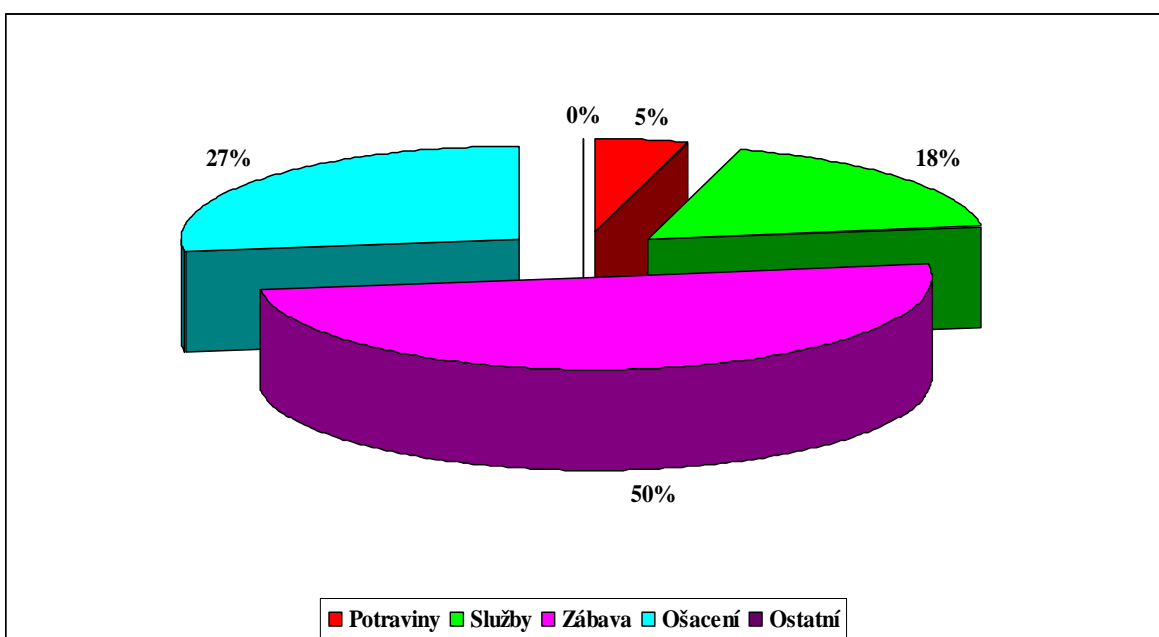
8. V čem se respondenti museli po ztrátě zaměstnání nejvíce uskromnit

Ekonomická krize zasáhla přímo nebo nepřímo všechny z nás. Někoho se dotkla více, někoho méně. Nejhůře nesou tento stav ti, kteří v důsledku celosvětové ekonomické krize přišli o zaměstnání, o důležitý zdroj příjmů a tím pádem se museli uskromnit v mnoha oblastech. Došlo ke snížení jejich kvality života.

Graf č. 21 V čem se museli muži po ztrátě zaměstnání uskromnit

Graf č. 22 V čem se musely ženy po ztrátě zaměstnání uskromnit

Mezi odpověďmi mužů a žen byly v této otázce značné rozdíly. Celých 54 % mužů (tj. 28) přiznalo, že nejvíce muselo uskrovnit své potřeby v oblasti ošacení. Teprve poté omezili své výdaje na zábavu (23 %), služby (13 %) a potraviny (10 %).

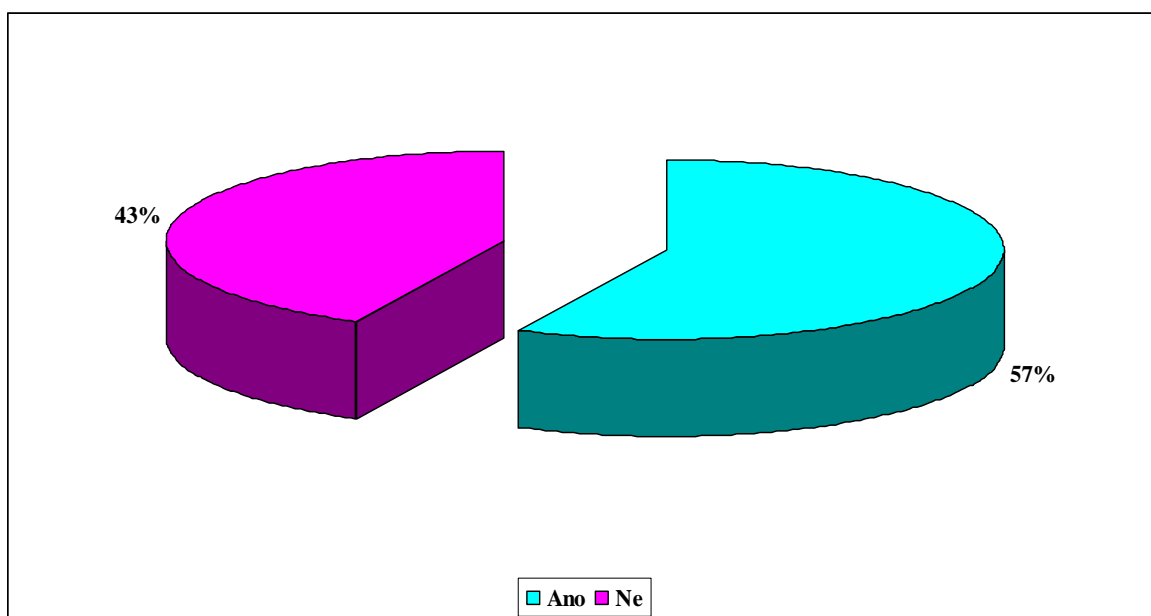
U žen byla situace opačná. Ty se raději vzdaly některých druhů zábavy (50 %) a ve výdajích na ošacení hledaly finanční rezervy až ve druhé řadě (27 %).

9. Vytvoření finanční rezervy pro případ ztráty zaměstnání

Řada lidí a domácností se na možnou ztrátu zaměstnání stihla alespoň částečně předem připravit a v rámci svých možností si vytvořili základní finanční rezervy. Ty jsou nezbytné zejména v těch případech, kdy osoby či celé rodiny jsou smluvně zavázány k tomu, aby v pravidelných splátkách hradily své závazky vůči třetím subjektům (půjčky, leasingy, hypotéky, pojištění, atd.).

Díky této schopnosti předvídat se tak řada osob nedostala do okamžité platební neschopnosti, mohla dostát svým závazkům a získat tak nějaký čas pro rekvalifikaci či hledání nového zaměstnání.

Graf č. 23 Schopnost respondentů vytvořit si finanční rezervu

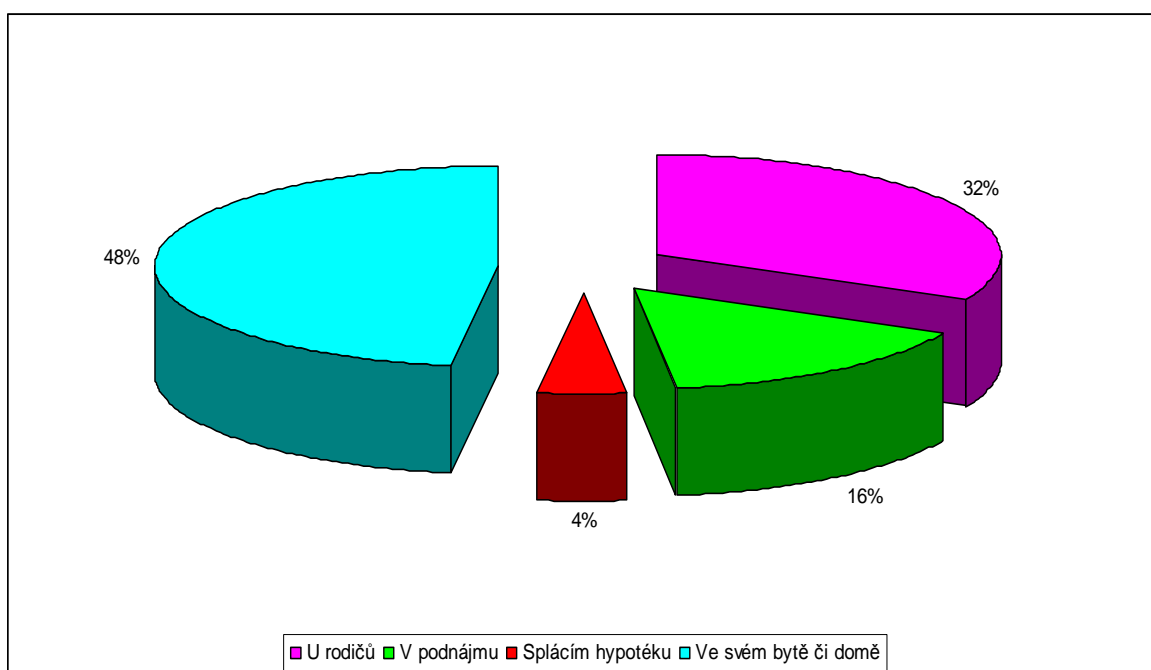

I v důsledku masivní mediální kampaně se více než polovina respondentů (57 %) dokázala zabezpečit na horší časy a vytvořit si finanční rezervu.

10. Problematika bydlení

Nezanedbatelnou roli při ztrátě zaměstnání hraje také otázka bydlení. Lépe jsou na tom ty osoby, které bydlí ve svém bytě či domě, a nebo u rodičů, neboť jim nehrozí okamžitá ztráta střechy nad hlavou. Naopak lidé v podnájmu nebo v bytě či domě zatížených hypotékou či jiným druhem úvěru musí okamžitě napnout všechny síly k tomu, aby i přes ztrátu zaměstnání dokázali shromáždit potřebný finanční obnos a nehrozilo jim tak vystěhování kvůli dodržení smlouvy.

Graf č. 24 Způsob bydlení oslovených respondentů

Z vyplněných dotazníků vyplývá, že velké většině oslovených nehrozí okamžitá ztráta bydlení. Bydlí buď ve svém domě či bytě (48 %) nebo u rodičů (32 %).

Pouze pětina dotázaných musí i přes ztrátu zaměstnání plnit své závazky vůči pronajimateli (16 %) či bankovním institucím (4 %). Tím se dostávají pod mnohem větší tlak, neboť jim hrozí nemalé sankce a v krajním případě také vystěhování a zabavení nemovitosti, kterou mají jako zástavu vůči hypotéce či úvěru.

11. Finanční závazky

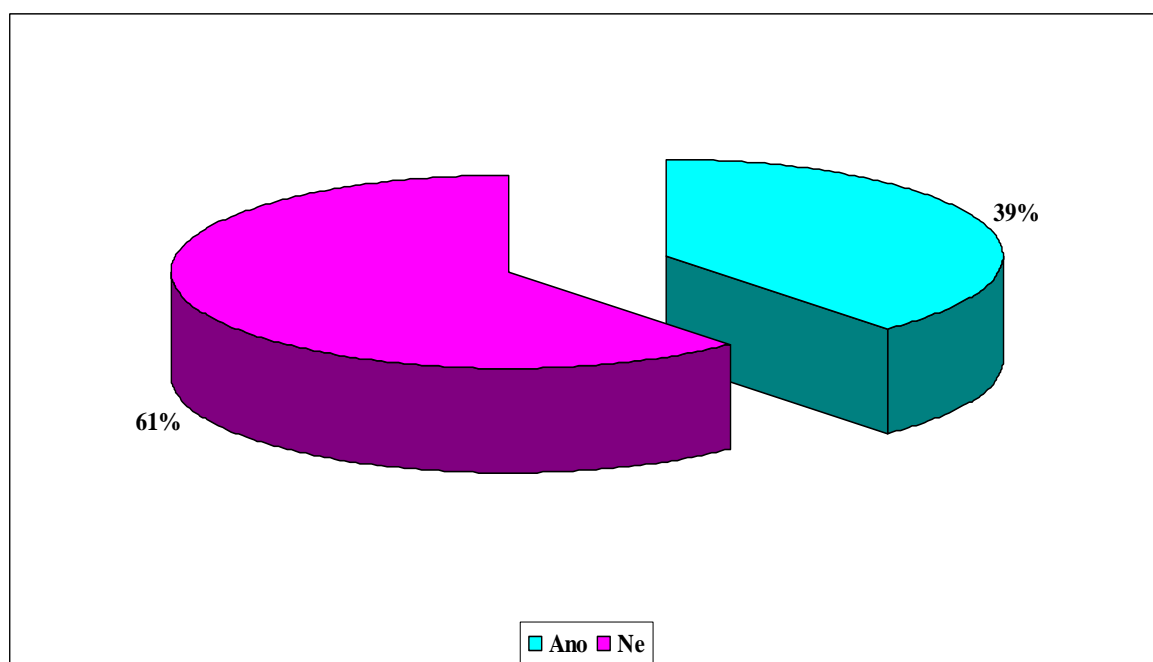
Otázka číslo 11 patřila k čistě rozřazovacím. Jejím úkolem bylo zjistit, zda respondenti mají i v tak nelehké životní situaci, jako je nezaměstnanost, nějaké finanční závazky vůči jiným subjektům. Ty totiž výrazným způsobem ovlivňují jejich další kroky.

Lidé zatížení úvěry, hypotékami či jinými finančními závazky nemají příliš mnoho času k hledání nového zaměstnání a nově vzniklou situaci musejí často řešit přijetím i méně kvalifikovaného a hůře placeného zaměstnání, jen aby se nedostali do platební neschopnosti.

Naopak v případě, že respondenti nejsou zatíženi finančními závazky vůči jiným subjektům mají podstatně více času a také volné ruce při získávání nového pracovního místa.

Důležitým faktorem je také skutečnost, zda se těmito lidem podařilo v předchozím období vytvořit si jistou finanční rezervu pro tyto případy.

Graf č. 25 Otázka finančních závazků

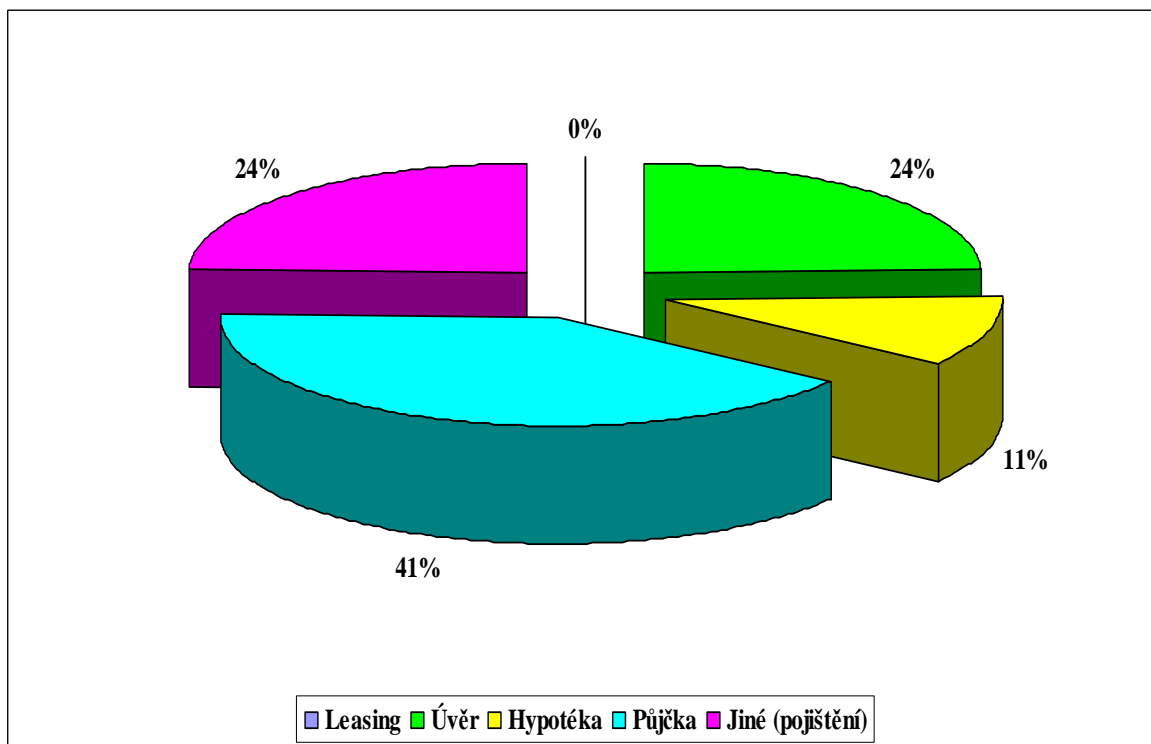
Z předchozího grafu je zřejmé, že z 96ti oslovených respondentů má 37 (tj. 39 %) nějaký finanční závazek, což jejich situaci po ztrátě zaměstnání ještě více komplikuje.

Naopak zbývajících 59 respondentů (tj. 61 %) je bez jakéhokoliv finančního závazku a svoji pozornost mohou tak plně věnovat hledání nového zaměstnání.

12. Specifikujte své finanční závazky

Pokud respondenti odpověděli na jedenáctou otázku kladně, týkala se jich i otázka číslo 12. Pokud odpověděli záporně, otázku číslo 12 nevyplňovali a přešli až k otázce další.

Graf č. 26 Nejčastější druhy finančních závazků mezi respondenty

Nejvíce závazků mezi respondenty představovala splátka půjček v řádných termínech. A to celých 41 %.

Půjčky patří všeobecně v České republice mezi velmi rozšířené, neboť s jejich pomocí mohou lidé dosáhnout na věci či služby téměř hned, a nemusejí tak čekat další měsíce či roky, než si na danou věc či službu našetří.

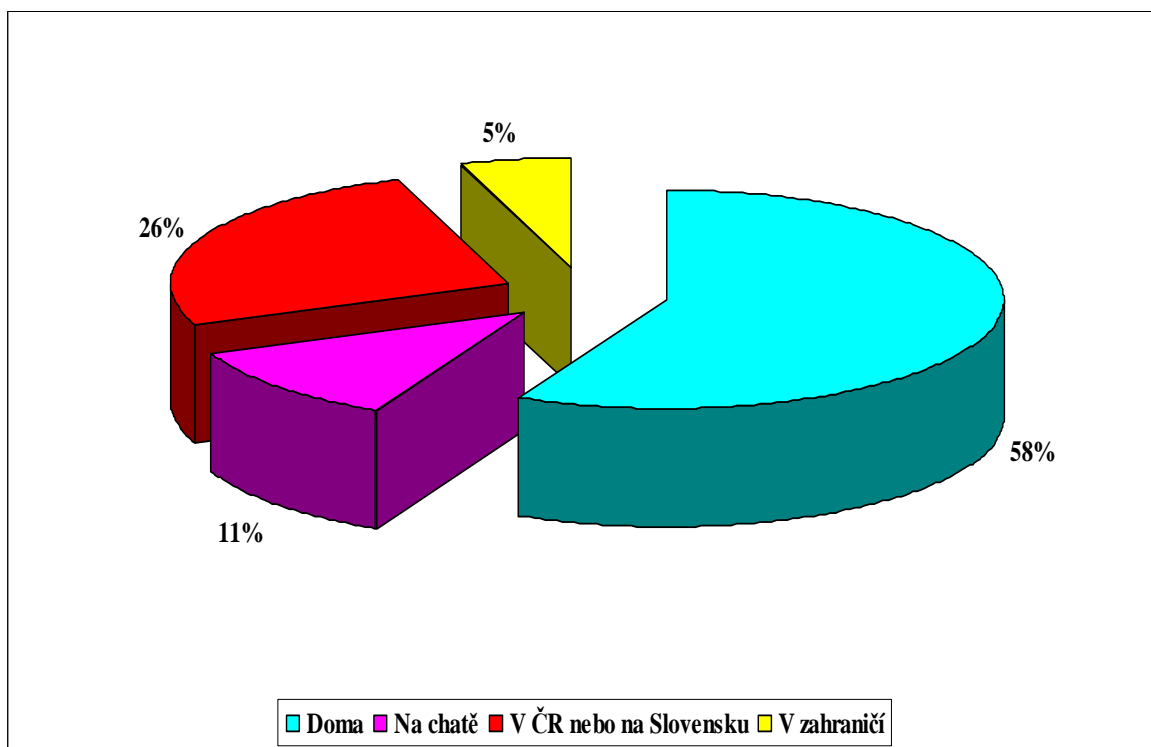
Dalším důvodem je také skutečnost, že dosáhnout na tyto půjčky není v dnešní době nikterak složité, protože řada společností nabízí tyto služby bez jakéhokoliv ručitele nebo jiných záruk a garancí. Lidé se však v řadě případů nechají zlákat a oklamat, neboť nejsou připraveni na situaci, kdy nebudou moci dostát svým závazkům, čímž se vystaví značným sankcím, které v mnoha případech končí až exekucí majetku. K tomu napomáhají také velmi vychytrale sepsané smlouvy, v nichž se o možných sankcích často pojednává nejasně a malým písmem na konci textu. Pokud si toho člověk před podpisem smlouvy nevšimne, teprve dodatečně zjišťuje, jakým následkům se vystavuje.

O druhé místo s 24 % se dělí úvěry a pojištění. Nejméně respondentů má své finanční závazky v hypotékách (tj. 11 %) a žádný v leasingu.

13. Plány na letní dovolenou

Jedním z požitků, kterého se v rámci úsporných opatření mohou zříct, nebo je aspoň zredukovat, bývá letní dovolená. Ta totiž patří mezi významné položky v celoročním rozpočtu každého jedince. Dvojnásob to platí v případě rodin s dětmi. Řada lidí si tak vlivem tíživé finanční situace raději odpustí dovolenou u moře či v nějaké exotické zemi a dá přednost některé z tuzemských destinací, aby tak snížila své výdaje a ušetřené finanční prostředky vynaložila efektivněji.

Graf č. 27 Kde respondenti plánují strávit letní dovolenou

Jak již bylo řečeno v úvodu této otázky, více než polovina respondentů v létě nikam nepojede a dovolenou stráví doma.

26 % dotázaných na letní dovolenou pojede, ale nebude to nikterak daleko. Stráví ji v některém z koutů České republiky či Slovenska.

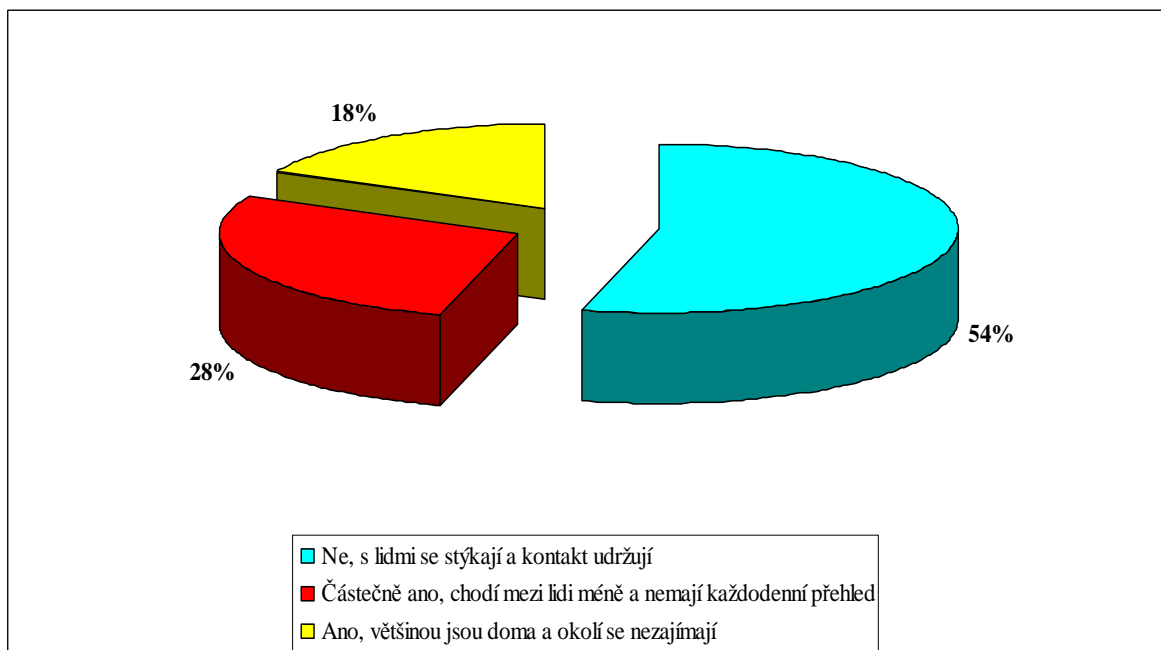
11 % má to štěstí, že vlastní chatu či chalupu a pouze 5 % respondentů si může i v této situaci dovolit zahraniční dovolenou u moře či v horách.

14. Udržování kontaktu respondentů po ztrátě zaměstnání

Důležitou sociální složku při ztrátě zaměstnání představuje kontakt s okolím. Díky němu totiž nezaměstnaní neupadají do trvalé apatie vůči svému vnějšímu okolí, udrží si potřebný přehled a zvyšují tím svou šanci na opětovné získání pracovního místa, neboť některých z typů mohou najít ve svém okolí, ať už v podobě ústní informace od někoho známého nebo písemnou formou (letáky, vývěsky, inzeráty).

Člověk, který je všímavý a udržuje kontakt se svým okolím, je zároveň v neustálém obraze o aktuální dění, což i při případném pracovním pohovoru bývá hodnoceno kladně a zvyšuje to uchazečovu šanci na znovuzískání místa.

Graf č. 28 Ztráta kontaktu s okolím

Z provedeného dotazníkové šetření vyplývá, že více než polovina dotázaných (tj. 54 %) o kontakt s okolím nepřišla a s lidmi se pravidelně stýká. Jak již bylo zmíněno, je tento styk potřebný pro pozitivní smýšlení daného jedince a pro snadnější hledání zaměstnání.

28 % respondentů částečně ztratilo kontakt s okolím, více se zdržují doma a nemají každodenní potřebu se s lidmi setkávat.

Zbývajících 18 % zanevřelo na své okolí, po většinu času jsou doma a o dění kolem sebe se nezajímají. Tento postoj není moc vhodný, neboť si tak pomalu, ale jistě zavírají zadní vrátka, která mohla směřovat k nalezení nové práci.

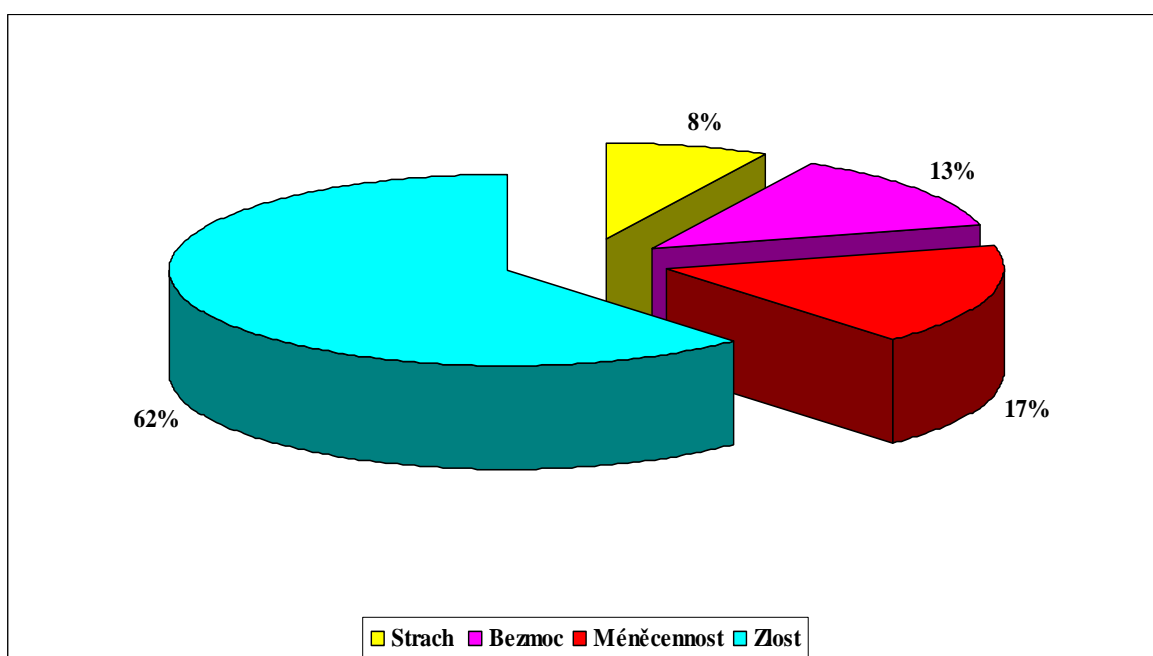
15. Jaké pocity prožívali respondenti, když se dozvěděli o ztrátě zaměstnání

Významnou roli při ztrátě zaměstnání hraje také psychika. Zejména první dojmy bývají v drtivě většině negativní.

Kromě existenčních problémů dopadají na nezaměstnané postupem času též pocit strachu, obavy, méněcennosti, neschopnosti, atd.

Pro jejich další zařazení do společnosti je důležité, aby tyto pocity co nejdříve překonali, začali se věnovat smysluplným aktivitám a brzy znovu našli své místo a uplatnění ve společnosti.

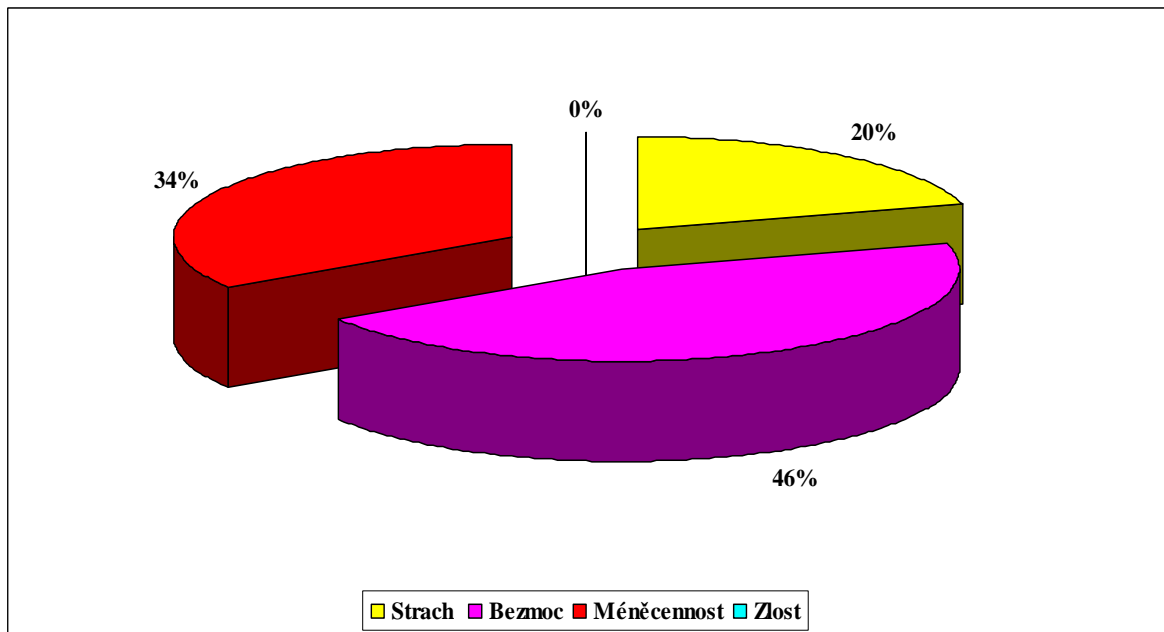
Graf č. 29 Co prožívali muži při ztrátě zaměstnání

První pocity při ztrátě zaměstnání se mezi muži a ženami velmi lišily. 62 % respondentů mužského pohlaví uvádělo, že zpočátku cítili zlobu, až na druhém místě byly pocity méněcennosti (17 %), dále bezmoc (13 %) a nakonec obava o svoji budoucnost (8 %).

Na rozdíl od mužů ženy na prvním místě tížila bezmoc (46 %), druhou nejčastější odpovědí byl pocit méněcennosti (34 %) a třetí strach (20 %). Ani jedna respondentka neuvědla, že by pociťovala zlost vůči svému bývalému zaměstnavateli.

Graf č. 30 Co prožívaly ženy při ztrátě zaměstnání

10 VYHODNOCENÍ STANOVENÝCH HYPOTÉZ

V úvodu praktické části diplomové práce jsem si stanovila tři hypotézy, pro jejichž potvrzení či vyvrácení bylo třeba správně vyhodnotit dotazníkové šetření provedeného mezi nezaměstnanými na Zlínsku.

Hypotéza č. 1: Nejčastěji o práci přicházejí lidé s nižším vzděláním.

Výše stanovená hypotéza se potvrdila v otázce číslo 3. O práci většinou přicházejí lidé, kteří vystudovaly pouze učební obory bez maturity. O mnoho lépe na tom nejsou ani absolventi středních odborných škol s maturitou. Lidé se základním vzděláním sice také patřili mezi ohrožené skupiny, nicméně vzhledem k tomu, že tyto osoby vykonávají i méně kvalifikované a hůře placené práce, netvořily tak početnou skupinu nezaměstnaných. Nezaměstnaných s vyšším odborným vzděláním a vysokoškoláků byl zanedbatelný počet.

Hypotéza č. 2: Lidé jsou v hledání nového zaměstnání aktivní. Nejčastěji hledají na internetu a v denním tisku.

I tato hypotéza se potvrdila. Ženy ani muži nejsou při hledání nového zaměstnání pasivní, nespolehají se pouze na nabídku úřadů práce. Na internet a denní tisk se spolehají spíše ženy, zatímco muži preferují osobní pohovory přímo ve firmách. Nahodilé typy od známých obsadily u obou skupin respondentů až třetí pozici. Tento postup nepatří mezi příliš účinné a spolehlivé.

Hypotéza č. 3: V okamžiku, kdy se lidé dozvěděli o ztrátě zaměstnání, přepadaly je pocity bezmoci a méněcennosti.

Třetí hypotéza se potvrdila pouze částečně. Zatímco muži nejčastěji pociťovali při ztrátě zaměstnání zlost a až následně zmíněnou méněcennost a bezmoc, ženy se již od prvních okamžiků cítily bezmocné a méněcenné. Tento fakt je jistě dán skutečností, že ženy tyto nepříjemné okamžiky prožívají daleko citlivěji než muži a hůře se s nepříjemnými nástrahami života vyrovnávají.

11 PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ PRO PŘÍPADNÉ OPAKOVÁNÍ CELOSVĚTOVÉ HOSPODÁŘSKÉ KRIZE

Cílem diplomové práce nebylo jen zhodnotit, jaké dopady má celosvětová ekonomická krize na nezaměstnané, ale také pokusit se formulovat a navrhnout opatření pro případné opakování celosvětové recese tak, aby její dopady na život běžných obyvatel byly co nejmenší a lidé krizi nepociťovali tak silně jako dnes.

Na základě provedeného dotazníkové šetření, svých znalostí a zkušeností navrhuji několik potenciálních variant, které poslouží jako prevence před případnými negativními důsledky, které každá recese přináší.

- Zavést odborné předměty či semináře na střední školy. Výuka by se zaměřovala na správné hospodaření a efektivní využívání finančních prostředků. Studenti se naučí znát skutečnou hodnotu peněz. Součástí sylabu předmětu by bylo poznání kapitálových trhů a příklady procvičované na fiktivních trzích.
- Zavést plošný systém celoživotního vzdělávání. Vzdělávání by nemělo být jen záležitostí mládí. Lidé, kteří chtějí být úspěšní ve své kariéře, by se měli vzdělávat po celý život, zejména pokud se profesně věnují více různým oborům. Výhody celoživotního vzdělávání zahrnují rozvoj myšlení, ale i fyzických aktivit, což přispívá k celkově lepšímu zdraví. Kromě nových praktických dovedností se celoživotní studenti také dozvídají více o sobě.
- Udržovat si neustálý přehled o celkovém dění ve světě, prohlubovat své znalosti ve stávajícím pracovním oboru.
- Zvyšovat flexibilitu trhu práce a zaměstnanosti. Jedná se zejména o práci na částečný pracovní úvazek a práci vykonávanou z domova. Tyto formy pracovních poměrů u nás nejčastěji využívají ženy s dětmi či jinými rodinnými příslušníky, kteří vyžadují zvýšenou péči, dále důchodci a zdravotně postižení občané. Bylo by vhodné zavést určitá opatření na podporu částečných pracovních úvazků např. daňové úlevy, snížení příspěvků na sociální zabezpečení nebo přímé dotace zaměstnavatelům či zaměstnancům.
- Aktivně využívat nabídku rekvalifikačních kurzů pořádaných úřady práce.

- Vytvořit si určitou finanční rezervu pro podobné situace jako je ztráta zaměstnání, a to nejen v důsledku ekonomické recese.
- Nebrat si riskantní půjčky a úvěry, o kterých nevíme, zda je budeme schopni v pravidelných termínech splácet.
- Dopřávat si a pořizovat jen ty produkty a služby, které jsou v našich finančních možnostech.
- Uzavírat různé druhy pojištění. V době ekonomické krize by lidé měli myslet více na zadní vrátka a hledat způsob, jak se finančně zajistit. Jedním ze způsobů je uzavření životního pojištění, které pro občany představuje určitou jistotu.

ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na vznik a šíření celosvětové ekonomické krize a její hlavní negativními dopady, zejména do oblasti nezaměstnanosti a kvality života nezaměstnaných. Je neuvěřitelné, co všechno s sebou recese přináší.

V teoretické části jsem se zabývala studiem literatury související s daným tématem a následnému popisu daných skutečností.

V první kapitole práce jsem se věnovala vzniku a postupnému šíření krize z USA do zbytku celého světa. Pozornost jsem zaměřila na krizi v České republice a na popis nejvíce postižených odvětví našeho hospodářství.

Druhá a třetí kapitola se týkala vybraných sociálních ukazatelů, které jsou krizí zasaženy, podle mého názoru, nejvíce. Nezaměstnanost byla popsána především ze sociálního pohledu. V oblasti kvality života šlo hlavně o vymezení pojmu a nástrojů na její měření.

V praktické části diplomové práce jsem na základě materiálů poskytnutých Úřadem práce ve Zlíně provedla srovnání stavů nezaměstnanosti podle různých kritérií v období těsně před vypuknutím ekonomické krize, tj. 3. čtvrtletí roku 2008 a posledním čtvrtletím roku 2009. Závěry plynoucí z této části jsou alarmující. Počet nezaměstnaných ve zlínském regionu se ve sledovaném období zvýšil z celkového počtu 4 964 na 9 754. Velmi zajímavým ukazatelem byla klasifikace počtu volných pracovních míst podle KZAM. Na počátku sledovaného období bylo k dispozici 1 696 volných pracovních míst a na konci již jen 253. Podle propočtů připadalo na konci roku 2009 na jedno volné pracovní místo 38 uchazečů.

V druhé polovině praktické části jsem provedla kvantitativní výzkum pomocí dotazníkového šetření mezi nezaměstnanými evidovanými na Úřadě práce ve Zlíně. Dotazník obsahoval otázky nejrůznějšího charakteru. Od rozřazovacích až po takové, pomocí kterých jsem mohla vyhodnotit, zda došlo ke zhoršení jejich kvality života. Z výsledků je zcela patrné, že ke snížení kvality života oslovených respondentů skutečně došlo. Lidé se museli uskromnit v mnoha ohledech. Počínaje množstvím využívaných služeb, přes ošacení, zábavu, až po nákup levnějších druhů potravin a odepření si zahraniční dovolené.

V závěru práce jsem se pokusila navrhnout několik opatření, která by v budoucnosti mohla přispět k lepšímu zvládnutí krize v oblasti zaměstnanosti a všedního života všech obyvatel. V úvodu práce byly stanoveny 3 hypotézy. Po vyhodnocení dotazníku se dvě potvrdily a jedna pouze částečně.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BROŽOVÁ, D. *Společenské souvislosti trhu práce*. 1. vyd. Praha: Slon, 2003. 144 s. ISBN 80-86429-16-4.
- [2] BUCHTOVÁ, B. Kvalita života dlouhodobě nezaměstnaných. *Československá psychologie*, 2004, roč. 48, č. 2, s. 121 – 135. ISSN 0009-062X .
- [3] BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9008-8.
- [4] KOUDELKOVÁ, A. Kvalita života– základní principy konstrukce dotazníku. In *Sborník studentské celouniverzitní vědecké konference FSV*, Praha : MatfyzPress 2002, s. 124 - 126. ISBN 80-85863-84-7.
- [5] KOVÁČ, D. Kultivace integrované osobnosti. *Psychologie Dnes*. 2004, roč. 10, č. 2, s. 33. ISSN 1212-9607.
- [6] MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3. vyd. Praha: Slon, 2002. 176 s. ISBN 80-86429-08-3.
- [7] MAŘÍKOVÁ, H. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. 747 s. ISBN 80-7184-164-1.

Legislativní zdroj

- [8] Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů.

Internetové zdroje

- [9] *Barum: Profil společnosti* [online]. [cit. 2010-03-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.contitrade.cz/o-spolecnosti/profil-spolecnosti.html>>.
- [10] *Český statistický úřad: Okres Zlín* [online]. [cit. 2010-02-20]. Dostupný z WWW: <http://www.zlin.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/okres_zlin>.
- [11] *Český statistický úřad: Rychlá informace. Růst průměrné mzdy byl ovlivněn propouštěním a nižší nemocností*. [online]. [cit. 2010-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz120409.doc>>.

- [12] *Fatra: Profil společnosti* [cit. 2010-03-01]. Dostupný z WWW:
< <http://www.fatra.cz/index.php?typ=FAA&showid=5>>.
- [13] FILIPOVÁ, Hana., KORBEL, Petr., DOLEJŠ, Radan., KREUZIGEROVÁ, Pavla. Krize prospěje trhu práce. *Ekonom* [online]. 2008, no. 49 [cit. 2010-01-22]. Dostupný z WWW:
<<http://ekonom.ihned.cz/c1-31179550-krize-prospeje-trhu-prace>>.
- [14] *Finance: Finanční krize – jak to začalo* [online] [cit. 2010-01-19]. Dostupný z WWW:
<<http://www.finance.cz/zpravy/195113/>>.
- [15] *Finanční krize: Příčiny finanční krize* [online]. [cit. 2010-01-17]. Dostupný z WWW:
<<http://financni-krize.webnode.cz/priciny-financni-krize/>>.
- [16] *Finanční krize: Světová hospodářská krize* [online]. [cit. 2010-01-17]. Dostupný z WWW:
<<http://financni-krize.webnode.cz/svetova-hospodarska-krize/>>.
- [17] *Human development reports: Statistics of Human Development Report* [online]. [cit. 2010-02-09]. Dostupný z WWW:
<<http://hdr.undp.org/en/statistics/>>.
- [18] *Human developement reports: The Human Development Index* [online]. [cit. 2010-02-12]. Dostupný z WWW:
<http://hdrstats.undp.org/en/countries/country_fact_sheets/cty_fs_CZE.html>.
- [19] *Integrovaný portál MPSV: Zaměstnanost.* [online]. [cit. 2010-02-21]. Dostupný z WWW:
< <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/qrt> >.
- [20] *Investujme: Automobilový průmysl vs. finanční krize* [online]. [cit. 2010-01-31]. Dostupný z WWW:
< <http://investujme.cz/clanky/automobilovy-prumysl-vs.-financni-krize/>>.
- [21] *Krajská nemocnice T. Baři Zlín* [online]. [cit. 2010-03-01]. Dostupný z WWW:
< <http://www.bnzlin.cz/>>.

- [22] *Kvalita života: Kvalita života na trhu práce* [online]. [cit. 2010-02-05]. Dostupný z WWW:
<http://kvalitazivota.vubp.cz/prispevky/kvalita_zivota_na_trhu_prace.doc>.
- [23] *Univerzita T. Bati ve Zlíně: Profil univerzity* [cit. 2010-03-01]. Dostupný z WWW:
<http://web.utb.cz/?id=0_0_1_0&lang=cs&type=0>.
- [24] ZEMÁNEK, Josef. Hypoteční krize v USA. Příčiny, průběh, následky. *Euroekonom* [online]. [cit. 2010-01-23]. Dostupný z WWW:
<<http://www.euroekonom.cz/analyza-clanky.php?type=jz-usa-hypoteky3>>.
- [25] *Zprávy hospodářských novin: Ekonomická krize v Evropě: Estonsko už je v recesi* [online]. [cit. 2010-03-01]. Dostupný z WWW:
<<http://ekonomika.ihned.cz/c1-26384750-ekonomicka-krize-v-evrope-estonsko-uz-je-v-recesi>>.

Další zdroj

Interní materiály Úřadu práce ve Zlíně

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AČCKA	Asociace českých cestovních kancelářů
CVVM	Centrum pro výzkum veřejného mínění
ČSÚ	Český statistický úřad
ES	Evropské společenství
EUA	European University Association
GDP	Hrubý domácí produkt
HDI	Index lidského rozvoje
HIG	American Insurance Group
ILO	Mezinárodní úřad práce
KZAM	Klasifikace zaměstnání
STEM	Středisko empirických výzkumů
UTB	Univerzita Tomáše Bati
ZPS	Změněná pracovní schopnost

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1 Chronologický přehled událostí.....	15
Tab. č. 2 Index kvality života pro Českou republiku.....	31
Tab. č. 3 Největší zaměstnavatelé na Zlínsku.....	37
Tab. č. 4 Vývoj počtu nezaměstnaných podle pohlaví.....	40
Tab. č. 5 Vývoj nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání.....	42
Tab. č. 6 Vývoj počtu nezaměstnaných žen podle dosaženého vzdělání.....	43
Tab. č. 7 Vývoj počtu nezaměstnaných podle věku.....	44
Tab. č. 8 Vývoj počtu nezaměstnaných žen podle věku.....	45
Tab. č. 9 Vývoj počtu nezaměstnaných podle délky evidence.....	46
Tab. č. 10 Vývoj počtu neobsazených míst podle KZAM.....	47
Tab. č. 11 Věkové rozdělení respondentů.....	52

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Vývoj počtu pracovních míst v ekonomice USA	16
Graf č. 2 Průměrná měsíční mzda.....	39
Graf č. 3 Vývoj počtu nezaměstnaných podle pohlaví	40
Graf č. 4 Vývoj počtu nezaměstnaných	41
Graf č. 5 Vývoj nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání	42
Graf č. 6 Vývoj počtu nezaměstnaných žen podle dosaženého vzdělání.....	43
Graf č. 7 Procentuální rozdělení nezaměstnaných ve 4Q 2009	44
Graf č. 8 Procentuální rozdělení nezaměstnaných žen ve 4Q 2009.....	45
Graf č. 9 Vývoj počtu nezaměstnaných podle délky evidence.....	47
Graf č. 10 Vývoj počtu neobsazených míst podle KZAM.....	48
Graf č. 11 Procentuální rozdělení respondentů podle pohlaví.....	51
Graf č. 12 Věkové rozdělení respondentů.....	52
Graf č. 13 Rozdělení respondentů podle dosaženého vzdělání a pohlaví.....	53
Graf č. 14 Procentuální rozdělení všech respondentů podle dosaženého vzdělání.....	54
Graf č. 15 Délka evidence uchazečů o zaměstnání podle pohlaví.....	55
Graf č. 16 Procentuální rozdělení všech respondentů podle délky evidence	55
Graf č. 17 Využití či nevyužití přivýdělku v době evidence.....	56
Graf č. 18 Jak si muži hledají své nové zaměstnání	57
Graf č. 19 Jak si ženy hledají své nové zaměstnání	57
Graf č. 20 Ochota či neochota se requalifikovat na jiný obor.....	58
Graf č. 21 V čem se museli muži po ztrátě zaměstnání uskromnit.....	59
Graf č. 22 V čem se musely ženy po ztrátě zaměstnání uskromnit.....	59
Graf č. 23 Schopnost respondentů vytvořit si finanční rezervu	60
Graf č. 24 Způsob bydlení oslovených respondentů	61
Graf č. 25 Otázka finančních závazků	62
Graf č. 26 Nejčastější druhy finančních závazků mezi respondenty.....	63
Graf č. 27 Kde respondenti plánují strávit letní dovolenou	64
Graf č. 28 Ztráta kontaktu s okolím	65
Graf č. 29 Co prožívali muži při ztrátě zaměstnání	66
Graf č. 30 Co prožívaly ženy při ztrátě zaměstnání	67

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Žádost o zařazení do evidence zájemců o zaměstnání

Příloha P II: Žádost o podporu v nezaměstnanosti

Příloha P III: Dotazník

PŘÍLOHA PI: ŽÁDOST O ZAŘAZENÍ DO EVIDENCE ZÁJEMCŮ O ZAMĚSTNÁNÍ

ÚŘAD PRÁCE

ZÁJEMCE

Záznam úřadu práce o dni podání žádosti:

OSÚ
S 5

Úřad práce:

Žádost o zařazení do evidence zájemců o zaměstnání

§ 22 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“)

A. Žadatel:

Příjmení:	Jméno:	Titul:
Rodné příjmení:	Rodné číslo:	Státní občanství:
Datum narození ¹⁾ :	Místo narození ¹⁾ :	
Bydliště ²⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p.: Č. orient.: PSČ:

B. Adresa pro doručování v ČR:

Není-li totožná s adresou bydliště

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p.: Č. orient.: PSČ:

C. Další možnosti kontaktu:

Telefon:	E-mail:
----------	---------

D. Zdravotní omezení související se zprostředkováním zaměstnání:

Zaškrtněte jednu z uvedených možností. Pokud zvolíte druhou možnost, upřesněte ji v dalších volbách.

- nemám zdravotní omezení
- mám zdravotní omezení – jsem:
- invalidní ve třetím stupni (§ 39 odst. 2 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů³⁾
 - invalidní ve třetím stupni a schopen(a) výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek (§ 39 odst. 4 písm. f) zákona o důchodovém pojištění³⁾
 - invalidní ve druhém stupni (§ 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění⁴⁾
 - invalidní v prvním stupni (§ 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění⁴⁾
 - zdravotně znevýhodněnou osobou (§ 67 odst. 2 písm. c) zákona o zaměstnanosti⁵⁾
- mám jiná zdravotní omezení⁶⁾

Zde uveďte konkrétní zdravotní omezení (např. nemohu pracovat ve výškách apod.):

1) Vypíšte, nebylo-li Vám přiděleno rodné číslo.

2) Za bydliště se považuje:

- u státního občana ČR adresa místa trvalého pobytu na území ČR,
- u občana, který je občanem EU nebo jeho rodinným příslušníkem anebo rodinným příslušníkem občana ČR, adresa trvalého nebo přechodného pobytu na území ČR, a pokud takový pobyt nemá, adresa místa, kde se na území ČR obvykle zdržuje,
- u občana, který není občanem EU ani jeho rodinným příslušníkem ani rodinným příslušníkem občana ČR, adresa místa trvalého pobytu na území ČR.

3) Dokládá se potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení. Píší invalidita, která trvá ke dni 31. 12. 2009, se považuje od 1. 1. 2010 za invaliditu třetího stupně. Za fyzickou osobu, která je invalidní ve třetím stupni a je schopna výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek, se považuje od 1. 1. 2010 též fyzická osoba, která byla ke dni 31. 12. 2009 píší invalidní podle § 39 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

4) Dokládá se potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení. Částečná invalidita, která trvá ke dni 31. 12. 2009, se považuje od 1. 1. 2010 za invaliditu druhého stupně, byl-li důvodem částečné invalidity pokles schopnosti soustavně výdělečné činnosti nejméně o 50%, a za invaliditu prvního stupně v ostatních případech.

5) Dokládá se rozhodnutím úřadu práce o uznání zdravotně znevýhodněnou osobou.

6) Dokládá se posudkem ošetřujícího lékaře (§ 21 zákona o zaměstnanosti).

E. Údaje o kvalifikaci:

Předem absolvovaných škol:

Název školy (včetně učiliště)	Obor

Absolvovaná rekvalifikace a její zaměření (neuvádějte rekvalifikace zabezpečené úřadem práce):

Odborné dovednosti⁷⁾:

Jazykové znalosti:

Jazyk	Úroveň (aktivně/pasivně)	Jazyk	Úroveň (aktivně/pasivně)

F. Získané pracovní zkušenosti:

Uveďte povolání (název) vykonávaná 6 měsíců a déle	Délka výkonu povolání

G. Požadavky na zaměstnání:

Profese (uveďte profesi odpovídající Vaším znalostem, schopnostem a kvalifikaci):

Název	Délka praxe v uvedené profesi

Ostatní požadavky:

Směnnost:	Úvazek:
Úbytování:	Mimo okres bydliště:
V zahraničí:	Jiné:

H. Souhlas se zpracováním osobních údajů:

Souhlasím se zpracováním svých osobních údajů pro účely zprostředkování zaměstnání a pro poskytování dalších služeb podle zákona o zaměstnanosti.

I. Poučení pro zájemce o zaměstnání:

- Zájemci o zaměstnání úřad práce zprostředkovává vhodné zaměstnání, poskytuje poradenské a informační služby v oblasti pracovních příležitostí a může mu zabezpečit rekvalifikaci.
- O zařazení do evidence zájemců o zaměstnání lze požádat kterýkoliv úřad práce na území České republiky.
- Úřad práce ukončí vedení v evidenci zájemců o zaměstnání na základě žádosti zájemce o zaměstnání nebo v případě, že zájemce o zaměstnání neposkytne úřadu práce při zprostředkování zaměstnání potřebnou součinnost nebo ji máfi.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	. . 20	Podpis žadatele:
---	-----	--------	------------------

Totožnost žadatele za úřad práce ověřil podle dokladu:	Dne	Podpis zaměstnance:
--	-----	---------------------

Formulář žádosti a další informace lze získat na úřadech práce nebo na Integrovaném portále MPSV - <http://portal.mpsv.cz>.

7) Uveďte např. řidičský průkaz včetně skupiny, znalost práce s PC, práce s kovem - řezání, pájení, svařování včetně zkoušky, obsluha technických zařízení - topičský průkaz, obsluha zemědělských strojů, obsluha stavebních strojů, poskytování služeb - plavčák, cvičitel apod., oprávnění podle vyhl. č. 50/1978 Sb., zdravotní průkaz, zbrojní průkaz a jiné.

PŘÍLOHA P II: ŽÁDOST O PODPORU V NEZAMĚSTNANOSTI

ÚŘAD PRÁCE

PODPORA

Záznam Úřadu práce o dni podání žádosti:

Úřad práce:

OSÚ
S 5

Žádost o podporu v nezaměstnanosti

§ 39 a násl. zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“)

A. Žadatel:

Příjmení:	Jméno:	Titul:
Rodné příjmení:	Rodné číslo:	Státní občanství:
Datum narození ¹⁾ :	Místo narození ¹⁾ :	
Bydliště ²⁾ :	Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p.: Č. orient.: PSČ:

B. Podporu v nezaměstnanosti požadují zasílat:

poštovní poukázkou na adresu:

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p.: Č. orient.: PSČ:

na účet u peněžního ústavu v ČR vedený v českých korunách (CZK):

Číslo účtu:	Kód banky:
-------------	------------

C. Skutečnosti rozhodné pro přiznání nebo poskytování podpory v nezaměstnanosti:

1. Ke dni, k němuž má být podpora v nezaměstnanosti přiznána (den podání této žádosti nebo den zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání)³⁾:

☐ Jsem	☐ nejsem	požívatelem starobního důchodu, včetně předčasného starobního důchodu.
☐ Mám	☐ nemám	nárok na výsluhový příspěvek (např. podle zákona o vojácích z povolání, zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů). Nárok na výsluhový příspěvek, včetně jeho výše, se dokládá rozhodnutím nebo potvrzením zaměstnavatele.
☐ Pobírám	☐ nepobírám	dávky nemocenského pojištění (nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, ošetrovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství).
☐ Je	☐ není	proti mně veden výkon rozhodnutí (exekuce). V případě nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) doložte usnesení soudu (exekuční příkaz) a doklad o částce dosud provedených srážek.

V době 3 pracovních dnů před podáním této žádosti jsem byl(a) v pracovní neschopnosti: ano ne

2. Dále potvrzuji:

☐ Pobíral(a)	☐ nepobíral(a)	jsem v České republice podporu v nezaměstnanosti v posledních 3 letech před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání.
☐ Pobíral(a)	☐ nepobíral(a)	jsem dávky v nezaměstnanosti ve státě EU v posledních 3 letech před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání. Pobírání dávek se dokládá formulářem E301 vystaveným příslušnou institucí státu EU.
☐ Pobírám	☐ nepobírám	dávky v nezaměstnanosti v jiném státě EU.

1) Vypíšte, nebylo-li Vám přiděleno rodné číslo.

2) Za bydliště se považuje:

- u státního občana ČR adresa místa trvalého pobytu na území ČR,
- u občana, který je občanem EU nebo jeho rodinným příslušníkem anebo rodinným příslušníkem občana ČR, adresa trvalého nebo přechodného pobytu na území ČR, a pokud takový pobyt nemá; adresa místa, kde se na území ČR obvykle zdržuje,
- u občana, který není občanem EU ani jeho rodinným příslušníkem ani rodinným příslušníkem občana ČR, adresa místa trvalého pobytu na území ČR.

3) Podpora v nezaměstnanosti náleží uchazečů o zaměstnání při splnění stanovených podmínek ode dne podání písemné žádosti o podporu v nezaměstnanosti nebo ode dne zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání, pokud uchazeč o zaměstnání o podporu v nezaměstnanosti požádá do 3 pracovních dnů po skončení zaměstnání, jiné výdělečné činnosti nebo činnosti, které se považuje za náhradní dobu zaměstnání.

3. Poslední ukončené zaměstnání nebo jiná výdělečná činnost v posledních 3 letech před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání, ve které uchazeč o zaměstnání žádá o podporu v nezaměstnanosti (uveďte všechna zaměstnání a jiné výdělečné činnosti, které jste ukončil(a) ve stejný den)⁴⁾:

Název zaměstnavatele nebo druh jiné výdělečné činnosti	Od	Do

4. Další ukončená nebo neukončená zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti a náhradní doby zaměstnání⁵⁾ v posledních 3 letech:

Název zaměstnavatele nebo druh jiné výdělečné činnosti nebo náhradní doby	Od	Do

Souhlasím⁶⁾ nesouhlasím, aby úřad práce předával České poště moje rodné číslo, popř. datum narození, při všech výplatách, které mi bude zasílat poštovní poukázkou.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne 20	Podpis žadatele:
---	-----	----------	------------------

Totožnost žadatele za úřad práce ověřil podle dokladu:	Dne	Podpis zaměstnance:
--	-----	---------------------

Formulář žádosti a další informace lze získat na úřadech práce nebo na Integrovaném portálu MPSV - <http://portal.mpsv.cz>.

- 4) Údaje o zaměstnání a další rozhodné skutečnosti pro přiznání a poskytování podpory v nezaměstnanosti je uchazeč o zaměstnání povinen doložit, a to například evidenčním listem důchodového pojištění, potvrzením o zaměstnání, potvrzením zaměstnavatele o výši průměrného měsíčního čistého výdělku a dalšími skutečnostmi rozhodnými pro posouzení nároku na podporu v nezaměstnanosti, dokladem o výkonu jiné výdělečné činnosti, u osoby samostatně výdělečně činné potvrzením o době trvání účasti na důchodovém pojištění a o vyměňovacím základu pro pojištění na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, v případě zaměstnání v členském státě Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru (Island, Lichtenštejnsko, Norsko) nebo ve Švýcarsku (dále jen „EU“) formulářem E301. Změny těchto skutečností je povinen písemně oznámit úřadu práce nejpozději do 8 kalendářních dnů.
- 5) Za náhradní dobu zaměstnání se považuje doba přípravy osoby se zdravotním postižením k práci, doba pobírání plného invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, doba osobní péče o dítě ve věku do 4 let a doba osobní péče o fyzickou osobu mladší 10 let, která se podle zákona o sociálních službách považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost). Dále doba osobní péče o fyzickou osobu, která se podle zákona o sociálních službách považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost), pokud s uchazečem o zaměstnání trvale žije a společně uhrazují náklady na své potřeby; tyto podmínky se nevyžadují, jde-li o osobu, která se pro účely důchodového pojištění považuje za osobu blízkou. Za náhradní dobu se rovněž považuje doba výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy dobrovolníka s vysílající organizací, které byla udělena akreditace Ministerstvem vnitra, nebo výkonu veřejné služby na základě smlouvy o výkonu veřejné služby, pokud rozsah vykonané služby překračuje v průměru alespoň 20 hodin v kalendářním týdnu.
- 6) Souhlas s předáním rodného čísla České poště je určen k zajištění výplaty peněz oprávněnému příjemci.

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍK

Vážený pane, vážená paní,

jmenuji se Adriana Klučková a v současné době zpracovávám na Univerzitě T. Bati diplomovou práci na téma: „Dopady ekonomické krize na vybrané sociální ukazatele ve Zlínském regionu“.

Za tímto účelem si dovoluji Vám předložit dotazník, ze kterého vychází zpracování daného tématu. Cílem dotazníku je zjistit, jak ekonomická krize ovlivnila kvalitu života občanů Zlínského regionu a jak se lidé vypořádávají se ztrátou zaměstnání.

Prosím, abyste si našli chvílku na jeho vyplnění. Pomůžete mi tak k úspěšnému dokončení mé práce a přispějete ke zmapování dopadů ekonomické krize.

Podotýkám, že dotazník je plně anonymní a se všemi údaji bude nakládáno přísně diskrétně.

Děkuji Vám za ochotu

Adriana Klučková

Studentka FaME UTB ve Zlíně

1. Pohlaví

- Muž Žena

2. Věk

- 18 – 29 50 – 59
 30 – 39 60 a více
 40 – 49

3. Vzdělání

- Základní Vyšší odborné
 Střední bez maturity/vyučen Vysokoškolské
 Úplné střední s maturitou

4. Jak dlouho jste veden(a) v evidenci Úřadu práce?

- 0 -3 měsíce
- 4 – 6 měsíců
- 6 – 12 měsíců
- 12 měsíců a více

5. Využíváte v době evidence možnosti přivýdělku?

- Ano
- Ne

6. Jak si hledáte nové zaměstnání? (zakřížkujete maximálně dvě možnosti)

- Spoléhám pouze na nabídku ÚP /úřadu práce/
- Ptám se známých
- Hledám na internetu a denním tisku
- Obcházím firmy osobně

7. Byl(a) byste ochoten(tna) se rekvalifikovat i na jiný obor, než ten, v němž jste doposud působil(a)?

- Ano
- Ne

8. V čem jste se musel(a) po ztrátě zaměstnání nejvíce uskromnit? (zakřížkujete maximálně dvě možnosti)

- Potraviny
- Služby
- Zábava
- Ošacení
- Ostatní (vypište)

9. Podařilo se Vám v době, kdy jste byl(a) zaměstnán(a), vytvořit si finanční rezervu pro případ ztráty zaměstnání?

- Ano
- Ne

10. Kde bydlíte?

- U rodičů
- V podnájmu
- Splácím hypotéku
- Ve svém bytě či domě

11. Máte finanční závazky? (leasing, půjčky, úvěry, pojištění,...)

- Ano
- Ne

Pokud jste odpověděl(a) na otázku č. 11 NE, tak přejděte na otázku č. 13

12. Specifikujte své finanční závazky

- Leasing
- Úvěr
- Hypotéka
- Půjčka
- Jiné, jaké

13. Kde plánujete strávit letní dovolenou?

- Doma, nikam nepojedu
- Na chatě
- Někde v ČR nebo na Slovensku
- V zahraničí

14. Přišel(šla) jste zároveň se zaměstnáním také o kontakt s lidmi a přehled o tom, co se děje ve Vašem okolí?

- Ne, s lidmi se stýkám a přehled si udržuji
- Částečně ano, chodím mezi lidi méně a nemám každodenní přehled
- Ano, většinou jsem doma a o své okolí se příliš nezabývám

15. Jaké pocity jste prožíval(a), když jste se dozvěděl(a) o ztrátě zaměstnání? (zakřížkujte maximálně dvě možnosti)

- Strach
- Bezmoc
- Méněcennost
- Zlost
- Jiné, jaké